

การใช้จ่าย “ เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ” ต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจ
ของจังหวัดขอนแก่น

นายไชยพศ หล้าธรรม

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**The Expenditure of “2,000 baht save – the - nation Check ” on Economic
Growth in Khon Kaen Province**

Mr. Chaiyaphot Latham

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Economics

School of Economics

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การใช้จ่ายเช็ค “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัดขอนแก่น
ชื่อและนามสกุล	นายไชยยศ หล้าธรรม
แขนงวิชา	เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. พอพันธ์ อุทยานนท์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2554

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พอพันธ์ อุทยานนท์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิญญา วนเศรษฐ)

.....
(รองศาสตราจารย์อรรณย์คณา แย้มนวล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การใช้จ่ายเช็ค “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ต่อการกระตุ้น

เศรษฐกิจของจังหวัดขอนแก่น

ผู้ศึกษา นายไชยพศ หล้าธรรม รหัสนักศึกษา 2506000518 ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พอพันธ์ อุยยานนท์ ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผลกระทบการใช้จ่าย“เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ของจังหวัดขอนแก่น ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดขอนแก่น ตามแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของค่าตัวทวีเงินโอน และ 2) ศึกษาหาค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค ของกลุ่มตัวอย่าง “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ของจังหวัดขอนแก่น

การศึกษานี้ใช้วิธีการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้ทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานประกอบการของเอกชนในจังหวัดขอนแก่น โดยเก็บตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง รวม 20 แห่ง จำนวน 230 คน และประมาณค่าโดยใช้สมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย

ผลจากการศึกษาพบว่า 1) รัฐบาลได้ดำเนินการเบิกจ่ายเงินและ โอนงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 227.482 ล้านบาท โดยมีค่าตัวทวีเงินโอนเท่ากับ 6.6219 ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น เท่ากับ 1,506.374 ล้านบาท 2) ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคเท่ากับ 0.8686

คำสำคัญ ค่าตัวทวี เงินโอนรัฐบาล โครงการเช็คช่วยชาติ ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค

Thesis title: The Expenditure of “2,000 baht save-the-nation check” in Stimulating Economic Growth of Khon Kaen Province

Researcher: Mr.Chaiyaphot Latham; **ID:** 2506000518

Degree: Master of Economics **Independent Study advisor:** Porphant Ouyyanont, Associate Professor Dr.; **Academic year:** 2012

Abstract

The objectives of this study were to 1) analyze the impacts of economic growth in Khon Kaen province following the process of multiplier effect stimulating by government transfer payments and 2) study the marginal propensity to consume of the sample group of “2,000 bath-save-the-nation check” in Khon Kaen Province

The sample data were collected from persons working in local administrative organization and 20 private establishments by purposive sampling with 230 persons. The simple linear regression technique was employed.

The results of the study were shown that: 1) the government allocated and transferred payments amounting 227.482 million baht with the transfer payments multiplier equivalent to 6.6219 which resulted in an increase in additional national income of 1,506.374 million baht 2) The marginal propensity to consume was estimated at 0.8686.

Keyword: Multiplier, Government Transfer Payments, Project on “2,000 baht save-the-nation check”, Marginal Propensity to Consume

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยความตั้งใจและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้เลือก เข้ามาศึกษาในหลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำให้ผู้ศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้และนำไปเป็นแนวทางในการทำงาน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการวิเคราะห์ กับสถานการณ์ในปัจจุบันทั้งในระดับจุลภาคและมหภาคตามหลักวิชาการ

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พอพันธ์ อุยยานนท์ ประธานกรรมการศึกษาค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา วนเศรษฐ กรรมการการศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด จนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ รวมถึงคณะอาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่านที่ให้ความรู้ อีกทั้งเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยฯ ทุกฝ่ายที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการติดต่อประสานงานอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ

การศึกษาครั้งนี้ไม่สามารถสำเร็จได้ หากปราศจากผู้สนับสนุนการศึกษาและเป็นกำลังใจอย่างล้นเหลือคือ คุณแม่ หล้าธรรม,นางไกรสร หล้าธรรม,นางกรรณิการ์ หล้าธรรม,นางสาวเบญจวรรณ หล้าธรรม,เด็กชายอัศวิน หล้าธรรม,เด็กชายพลภัทร หล้าธรรมและนางกฤษิรา ศรีสุราช ที่ได้ให้คำแนะนำในการจัดทำข้อมูล และเพื่อนนักศึกษาทุกท่านที่ร่วมกันเป็นกำลังใจและเป็นแรงผลักดันให้ประสบความสำเร็จ รวมถึงสถานประกอบการ ลูกจ้าง ผู้ประกันตนในจังหวัดขอนแก่น ทุก ๆ ท่าน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ ครั้งนี้ด้วย

ไชยพศ หล้าธรรม

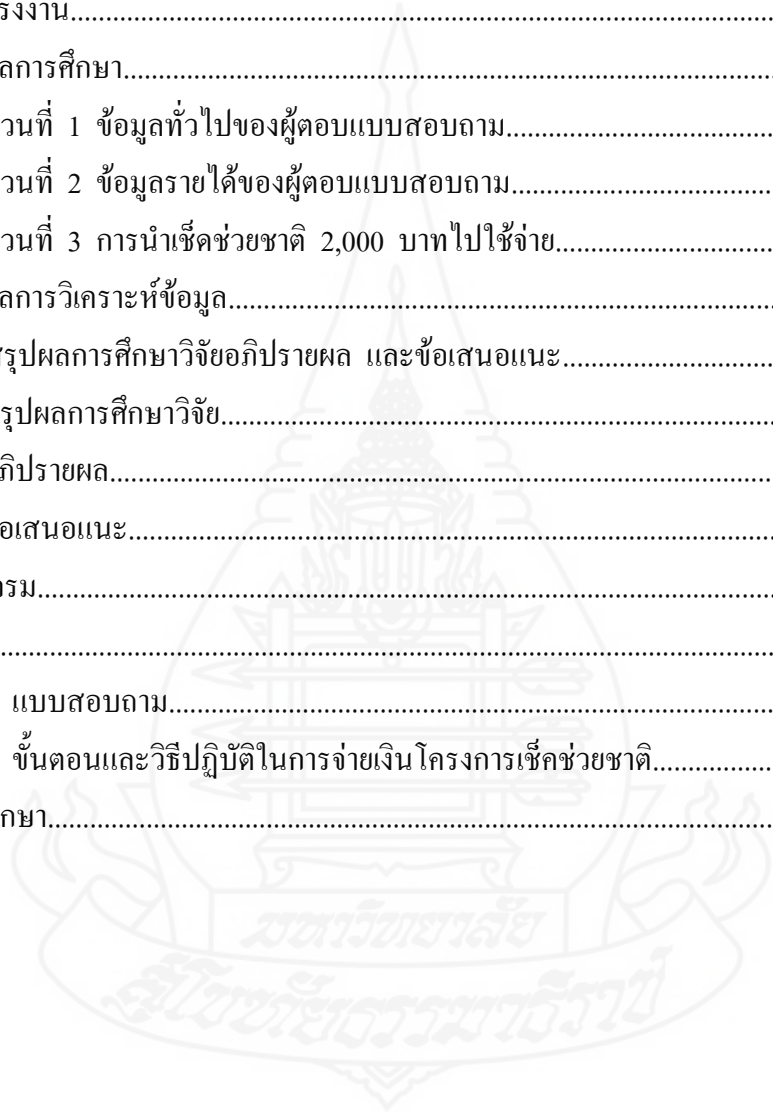
ตุลาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
ขอบเขตการศึกษา.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
นิยามศัพท์.....	7
บทที่ 2 ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับรายได้.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับรายจ่าย.....	10
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	12
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	23
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
บทที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและผลการศึกษา.....	33
ประวัติความเป็นมาของจังหวัดขอนแก่น.....	33
ขนาดและที่ตั้ง.....	33
อาณาเขต.....	34
ลักษณะภูมิประเทศ.....	34
ลักษณะภูมิอากาศ.....	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประชากร.....	35
สภาพทางเศรษฐกิจ.....	35
แรงงาน.....	36
ผลการศึกษา.....	36
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	37
ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	43
ส่วนที่ 3 การนำเช็คช่วยชาติ 2,000 บาทไปใช้จ่าย.....	44
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	49
สรุปผลการศึกษาวิจัย.....	49
อภิปรายผล.....	50
ข้อเสนอแนะ.....	51
บรรณานุกรม.....	53
ภาคผนวก.....	56
ก แบบสอบถาม.....	57
ข ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินโครงการเช็คช่วยชาติ.....	61
ประวัติผู้ศึกษา.....	67

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป จำแนกตามระดับการศึกษาและเพศ.....	36
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและสัดส่วนรายชื่อสถานประกอบการของกลุ่มตัวอย่าง.....	37
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและสัดส่วนตำแหน่งงานของกลุ่มตัวอย่าง.....	38
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	39
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุ.....	39
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา.....	40
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ.....	40
ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและสัดส่วนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในความอุปการะ.....	41
ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและสัดส่วนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง.....	42
ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและสัดส่วนที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	42
ตารางที่ 4.11 แสดงช่วงเงินเดือนของกลุ่มตัวอย่าง.....	43
ตารางที่ 4.12 แสดงรายได้จากแหล่งอื่นนอกเหนือจากรายได้ประจำ.....	44
ตารางที่ 4.13 แสดงการใช้จ่ายเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท.....	44
ตารางที่ 4.14 แสดงผลกระทบของค่าตัวทวิของการใช้จ่ายเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท.....	47

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 สมมุติฐานรายได้สมบูรณ์และฟังก์ชันการบริโภค.....	14
ภาพที่ 2.2 เส้นการบริโภคระยะสั้นและระยะยาวตามสมมุติฐานรายได้สมบูรณ์.....	16
ภาพที่ 2.3 รายได้และการบริโภคตามสมมุติฐานวัฏจักรชีวิต.....	18

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องสภาวะเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาตกต่ำ เนื่องจากสถานการณ์การเงินในสหรัฐอเมริกา ปล่อยสินเชื่อด้วยมาตรฐาน เรียกว่า สินเชื่อซับไพร์ม “Subprime Mortgage” ให้แก่ผู้มีรายได้น้อยเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถที่จะผ่อนชำระหนี้สินได้ ประกอบกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ผลักดันกฎหมาย Tax Reform Act of 1986 เพื่อที่จะให้โอกาสความเท่าเทียมกันในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย โดยให้ใช้ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยจากสินเชื่อซื้อบ้านในการลดหย่อนภาษีได้ และยังสามารถนำบ้านมาเป็นหลักประกันในการใช้กู้สินเชื่อไปใช้จ่าย ซึ่งมีสถานการณ์การเงิน 2 แห่งคือ แฟนนีเมาน์ Federal National Mortgage Association และ เฟดดีแมค Federal Home Mortgage Corporation เป็นผู้สนับสนุน โดยให้สถานการณ์การเงินต่าง ๆ ปล่อยสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยมีการเพิ่มสภาพคล่องในตลาดสินเชื่อ ให้นำเงินมาเป็นทรัพย์สินหมุนเวียนออกตราสารทางการเงินขายให้กับนักลงทุนทั่วโลกที่ต้องการลงทุน จึงมีผลทำให้ราคาที่อยู่อาศัยมรรคาสูงขึ้น จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดฟองสบู่แตกส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก รุกกลามไปสู่ประเทศอื่นๆ มีผลต่อการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรมการผลิตเป็นอย่างมาก

จากเหตุการณ์ ดังกล่าวประเทศไทยจึงได้รับผลกระทบ เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศไทยต้องพึ่งพาการส่งออกและเป็นแหล่งที่มาของรายได้หลักของประเทศมีการจ้างงาน เมื่อการส่งออกมรกรรมหดตัวอย่างมาก เป็นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาคการผลิตด้านอุตสาหกรรมทำให้การใช้จ่ายด้านการลงทุนของภาคเอกชนลดลง ผู้ประกอบการมีการลดชั่วโมงการทำงานลงและมีการปลดคนงาน นำไปสู่การเลิกจ้าง ทำให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานได้รับความเดือดร้อนกระทบต่อการดำรงชีพ ไม่มีรายได้อาจใช้จ่ายไม่เพียงพอ ซึ่งมีบางรายต้องกู้ยืมเงินตามแหล่งต่างๆ ทั้งในระบบนอกระบบและมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดปัญหาสังคมภายในตามมา อีกทั้งการกู้เงินกับสถานการณ์การเงินเพื่อนำมาลงทุนทำได้ยาก เนื่องจากธนาคารมีมาตรการเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อมากขึ้น จะเป็นสัญญาณอันตรายต่อการลงทุนและระบบการบริโภคของประชาชน

รัฐบาลโดยนายกอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จึงต้องเร่งออกมาตรการเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจโดยการกระตุ้นการบริโภคและการลงทุนภายในประเทศเป็นหลัก เพื่อทดแทนรายได้จากการส่งออกที่ขาดหายไปอย่างเร่งด่วน และป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งมาตรการทางด้านภาษีและ การเพิ่มรายจ่ายของรัฐ โดยรัฐบาลได้จัดทำงบประมาณรายจ่ายงวดประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2552 ในวงเงิน 116.7 ล้านบาทเพื่อจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่สามารถเบิกจ่ายและอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว เพื่อจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่สามารถเบิกจ่ายและอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจอย่างเหมาะสม ตลอดจนการรองรับผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อยและในทางทฤษฎีบวกกับประสิทธิภาพที่ผ่านมาในประเทศที่มีรายได้ต่ำบางประเทศ การโอนเงินให้ประชาชนเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่สุดวิธีหนึ่งทั้งในการกระตุ้นเศรษฐกิจและบรรเทาผลกระทบด้านลบที่เกิดกับคนจนและกลุ่มเปราะบาง โดยจะต้องโอนไปให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายควบคู่กับการป้องกันสิ่งที่จะรั่วไหลไปสู่ผู้ไม่อยู่ในเกณฑ์หรือผู้มีรายได้สูงด้วย ดังนั้นรัฐบาลจึงใช้มาตรการในการช่วยเหลือกลุ่มผู้ประกอบการผู้ใช้แรงงาน ที่ทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจและบริการต่างๆ ในการกระตุ้นเศรษฐกิจให้มีการใช้จ่ายในภาคประชาชนให้มากขึ้น โดยใช้นโยบายการคลังงบประมาณขาดดุล ในการช่วยเหลือประชาชนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2552 เห็นชอบให้มีมาตรการช่วยเหลือกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ ผู้ที่จะถูก เลิกจ้างและผู้ว่างงานอันเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ ภายใต้กรอบมาตรการ 3 ลด 3 เพิ่ม ดังนี้

3 ลด : ลดการเลิกจ้าง ลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ลดค่าครองชีพ

1. ลดการเลิกจ้าง

1.1 ลดเงินสมทบ มาตรการ นายจ้างอยู่ได้ และลูกจ้างอยู่รอด

การลดอัตราเงินสมทบกองทุนประกันสังคม คณะมนตรีได้เห็นชอบตามที่สำนักงานประกันสังคมเสนอให้ลดเงินสมทบกองทุนประกันสังคมจากร้อยละ 5 ของเงินเดือนเหลือร้อยละ 3 ของเงินเดือน การลดเงินสมทบ หากมองในภาพรวมแล้วพบว่าสามารถเพิ่มวงเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจได้ค่อนข้างมาก นายจ้างมรสภาพคล่องเพิ่มขึ้น เป็นการลดต้นทุนทางตรง ลูกจ้างก็ชะลอการเลิกจ้าง

1.2 สินเชื่อ มาตรการชะลอการเลิกจ้าง

โครงการสินเชื่อชะลอการเลิกจ้างแรงงาน เป็นโครงการที่กระทรวงแรงงานผลักดัน เพื่อให้สถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานประกันสังคม ยินยอมตกลงชะลอการเลิกจ้างให้กู้เงินผ่านธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย เพื่อจะได้มรดกเงินทุนหมุนเวียนอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยมเงื่อนไขต้องรักษาสภาพการจ้างไว้และสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ในระยะเวลาดำเนินการ 5 ปีใช้งบประมาณจากเงินฝากกองทุนประกันสังคมจำนวน 6,000

ล้านบาท เป้าหมายผู้ประกันตน 60,000 คน ให้ยังคงมรงานทำต่อเนื่องแล้วสามารถชะลอการเลิกจ้าง ลูกจ้างได้ จำนวน 3,288 ราย

1.3 เลิกจ้างต้องได้เงินชดเชย

ลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2551 จำนวน 35,601 คน เป็นเงิน 1,985,252,200.35 บาท

2. ลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน

2.1 กู้วิกฤตแรงงานไทยคืนถิ่น

เป็นมาตรการเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพ ช่วยเพิ่มอาชีพในชุมชน เพิ่มทักษะที่หลากหลาย เป็นการช่วยลดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่ และทำให้เกิดทุนหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ประกันตนกู้เงินจากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ชกส.)ไปประกอบอาชีพอิสระและพัฒนาอาชีพ ใช้งบประมาณจากเงินฝากของกองทุนประกันสังคม จำนวน 4,000 ล้านบาท เป้าหมายผู้ประกันตน จำนวน 10,000

2.2 โครงการจ้างงานเร่งด่วนและเพิ่มทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพแก่ประสภภัย

โดยเน้นจ้างคนในชุมชนเพื่อทำสาธารณประโยชน์ต่างๆในพื้นที่ โดยไม่ต้องเคลื่อนย้ายมาทำงานในเมือง

3. ลดค่าครองชีพลูกจ้างและผู้ว่างงาน

3.1 ขยายเวลารับประกันว่างงานนาน 8 เดือน

จากกรณีถูกเลิกจ้างเดิมได้รับ ในอัตราร้อยละ 50 ของค่าจ้างซึ่งคำนวณจากฐานเงินสมทบสูงสุดไม่เกิน 15,000 บาท เป็นระยะเวลา 180 วัน โดยขยายระยะเวลาเป็น 240 วันให้กับผู้ประกันตนที่ถูกเลิกจ้าง

3.2 เช็ดช่วยชาติ 2,000 บาท

การจ่ายเช็ดช่วยชาติ จำนวน 2,000 บาทให้กับผู้มีรายได้ไม่ถึง 15,000 บาท เป็นการเพิ่มรายได้ในกระเป๋าให้กับประชาชนโดยตรง ช่วยในการกระตุ้นเงินทุนหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยได้มากและลงลึกถึงระดับรากหญ้า โดยจากวงเงินทั้งโครงการ 18,970.32 ล้านบาท ถูกใช้เป็นตัวจ่ายตามมาตรการช่วยเหลือการครองชีพของผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม รวม 8,139 ล้านคน คิดเป็นเงินกว่า 16,318.32 ล้านบาท ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2552

3 เพิ่ม : เพิ่มการจ้างงาน เพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพ เพิ่ม ทักษะฝีมือแรงงาน

1. เพิ่มการจ้างงานและตำแหน่งงาน

1.1 เตรียมตำแหน่ง รอรับคนว่างงาน โดยกรมการจัดหางานได้รวบรวมตำแหน่งงานว่างจากสถานประกอบการต่างๆไว้รองรับคนว่างงาน

1.2 มีงานทำ นำชุมชนเข้มแข็ง เป็นการให้บริการเชิงรุกโดยใช้รถบริการเคลื่อนที่เข้าไปให้บริการ ณ จุดที่มีการเลิกจ้าง เพื่อให้บริการ การขึ้นทะเบียนว่างงาน การรับสมัครงาน การสาธิตประกอบอาชีพ

1.3 นัดพบแรงงาน นัดพบนายจ้างกับผู้ว่างงาน เป็นการจับคู่คนเข้ากับงานเปิดโอกาสให้นายจ้างมาพบกับลูกจ้างโดยตรง ประชาชนมีโอกาสสมัครงานกับนายจ้างโดยตรง

1.4 สร้างโอกาสการมีงานทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาใหม่ และประชาชนที่ว่างงาน เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการมีงานทำให้กับผู้ว่างงานและนักเรียน

1.5 ขยายโอกาสไปทำงานต่างประเทศ ส่งเสริมพัฒนาและเตรียมความพร้อม ทั้งด้านภาษา ด้านทักษะฝีมือ รวมถึงการเตรียมตัวเตรียมใจรับวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่าง ตามเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศ โดยให้ศูนย์/สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานที่มีอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ เป็นผู้ฝึกอบรมให้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

2. เพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพ

2.1 สร้างอาชีพใหม่ให้คนว่างงาน เป็นการส่งเสริมความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพอิสระ ให้คนว่างงาน

2.2 ส่งเสริมอาชีพอิสระ เพื่อให้แรงงานได้รับการพัฒนาศักยภาพมีทางเลือกและโอกาสในการประกอบอาชีพอิสระตามความต้องการและมีรายได้

3. เพิ่มทักษะฝีมือแรงงาน

เป็นการเข้าไปฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ เพื่อยกระดับเพิ่มประสิทธิภาพและชะลอการเลิกจ้างให้กับลูกจ้างในสถานประกอบการ อีกทั้งมีส่วนสำคัญใน “โครงการต้นกล้าอาชีพ”

3.1 ต้นกล้าอาชีพมาตรการต้นกล้าทางการงานที่กำลังโต มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพให้กับผู้ว่างงาน ผู้ถูกเลิกจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม ผู้จบการศึกษาใหม่ที่ยังไม่มีงานทำให้มีความรู้และทักษะเพื่อพัฒนาความชำนาญเฉพาะทางในวิชาชีพต่างๆ ให้สามารถกลับไปสร้างงาน สร้างรายได้ในชุมชนท้องถิ่น รวมถึงสร้างโอกาสในการเป็นนายของตนเอง โยในส่วน of กระทรวงแรงงาน ได้จัดเตรียมหลักสูตรการฝึกอบรมกว่า 106 หลักสูตร

3.2 ต้นกล้าอาชีพมาตรการ กับการชะลอการเลิกจ้าง โดยกระทรวงแรงงาน ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการรักษาสภาพการจ้างงาน/ชะลอการจ้างภายใต้โครงการต้นกล้าอาชีพ ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสำนักนายกรัฐมนตรีเข้าไปส่งเสริมและสนับสนุน

งบประมาณในการฝึกอบรมเพิ่มทักษะด้านอาชีพ ให้กับสถานประกอบการที่ประสบปัญหาภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและมีแนวโน้มเลิกจ้าง ซึ่งมีเงื่อนไขว่าจะต้องไม่เลิกจ้างพนักงานเป็นระยะเวลา 1 ปี และในขณะฝึกอบรมพนักงานก็ได้รับเบี้ยเลี้ยงในระหว่างการฝึกอบรมภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกับต้นกล้าอาชีพ ด้วย

จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว สำนักงานประกันสังคมภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงแรงงานได้รับนโยบายเร่งด่วนจากรัฐบาลให้ดำเนินการ โครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อเป็นการช่วยเหลือกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคมจำนวน 8,138,815 คน มีสถานประกอบการที่จะขึ้นทะเบียนประกันสังคมทั้งสิ้น จำนวน 385,460 แห่ง ให้ดำเนินการจ่ายเงินช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชน และบุคลากร ภาครัฐให้แก่ผู้ประกันตนที่มีรายได้น้อยต่ำกว่าเดือนละ 15,000 บาท เป้าหมายจำนวน 8,138,815 คน โดยในจังหวัดขอนแก่นได้รับการจัดสรรเงินดังกล่าวทั้งสิ้น 113,741 คน คิดเป็นจำนวนเงิน 227,482,000 บาท (ที่มา:คม ชัด ลึก ออนไลน์ 26 มีนาคม 2552 (www.Komchadluek.net) เข้าถึงวันที่ 10 สิงหาคม 2554)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจว่าการใช้จ่าย “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจ ของจังหวัดขอนแก่น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบการใช้จ่าย “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดขอนแก่น ตามแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของค่าตัวทวี

2.2 เพื่อหาค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค Marginal Propensity To Consume (MPC) ของกลุ่มตัวอย่าง “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ของจังหวัดขอนแก่น

3. ขอบเขตการศึกษา

ทำการศึกษาหาค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค Marginal Propensity To Consume (MPC) ของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนได้รับ “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 คน ที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ จำนวน 20 แห่ง

และศึกษาผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดขอนแก่น หลังจากการใช้จ่าย “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” เพื่อการบริโภค ในจังหวัดขอนแก่น

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

การใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนในจังหวัดขอนแก่น (C) จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ของครัวเรือน (Y) กล่าวคือถ้ารายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นจะทำให้การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันหากรายได้ของครัวเรือนลดลงจะทำให้การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคลดลงตามไปด้วย และยังส่งผลเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดขอนแก่น (Gross Provincial Product : GPP) กล่าวคือเมื่อมีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของจังหวัดเพิ่มขึ้น จะทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันหากมีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคลดลงจะทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลดลงตามไปด้วย ตามแนวคิดทฤษฎีเคนส์ว่าด้วยกระบวนการทำงานของค่าตัวทวี

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 เพื่อให้ทราบข้อมูลการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดขอนแก่นที่เกิดจากการใช้จ่ายเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ของกลุ่มตัวอย่าง

5.2 เพื่อให้ทราบค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค

5.3 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ในการดำเนินการกระตุ้นเศรษฐกิจด้านการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน

6. นิยามคำศัพท์

6.1 ลูกจ้าง หมายถึง ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้าง โดยได้รับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร

6.2 นายจ้างเจ้าของสถานประกอบการ หมายถึง ผู้ซึ่งรับลูกจ้างเข้าทำงาน โดยจ่ายค่าจ้างรวมถึงผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง

6.3 ค่าจ้าง หมายถึง เงินทุกประเภทที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นค่าตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ (ค่าจ้างที่กำหนดไม่เกินเดือนละ 15,000 บาท ตามกฎกระทรวง)

6.4 ครั้วเรือน หมายถึง กลุ่มของบุคคลซึ่งอาศัยอยู่รวมกันโดยใช้จ่ายค่าอาหารและค่าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การดำรงชีพร่วมกันซึ่งจะเป็นญาติพี่น้องกันหรือไม่ก็ได้

6.5 รายได้ของครั้วเรือน หมายถึง เงินรายได้ของสมาชิกทุกคนในครั้วเรือนซึ่งรวมถึงค่าแรง เงินเดือน โบนัส กำไรจากการทำธุรกิจส่วนตัว ดอกเบี้ย และเงินปันผล บำเหน็จ บำนาญ ค่าเช่า เงินที่ได้รับเป็นค่าเป็นช่วยเหลือต่างๆ รวมทั้งเงินรายได้อื่น

6.6 กลุ่มพึ่งพิง หมายถึง สมาชิกในครั้วเรือนที่ไม่ได้ทำงานให้เกิดรายจ่าย/รายได้

6.7 ค่าใช้จ่ายของครั้วเรือน หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครั้วเรือนเพื่อจ่ายค่าอุปโภคบริโภคแต่ไม่รวมภาษี เงินบริจาค ค่าเบี้ยประกันภัย สลากกินแบ่ง ดอกเบี้ยจ่าย และรายจ่ายที่มีใช้การบริโภคอื่นๆ

6.8 สินทรัพย์ทางการเงิน หมายถึง ตราสารทางการเงิน ทั้งสิ้น หุ้่นประเภทต่างๆ การลงทุนในธุรกิจอื่นๆ กรรมกรรมประกันชีวิต พันธบัตรรัฐบาล เงินสด รวมทั้งเงินฝากในสถาบันการเงิน และกองทุนประเภทต่างๆ

6.9 หนี้สิน หมายถึง การกู้ยืมเงินของครั้วเรือน ทั้งที่เป็นเงินสดและสิ่งของ ที่ใช้ในการอุปโภค-บริโภคภายในครั้วเรือน

6.10 เงินออม หมายถึง เงินออมเฉลี่ยรายเดือน ซึ่งหาได้จากรายได้หักด้วยรายจ่าย

6.11 กลุ่มที่มีสิทธิรับเช็คช่วยชาติ หมายถึง

6.11.1 ผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ได้แก่

- ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มาตรา 39 และมาตรา 40
- ผู้ประกันตนตามมาตรา 38 ที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างตั้งแต่วันที่

1 เดือน กันยายนพ.ศ. 2551 และยังได้รับความคุ้มครองสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายประกันสังคมต่อไปอีก 6 เดือน

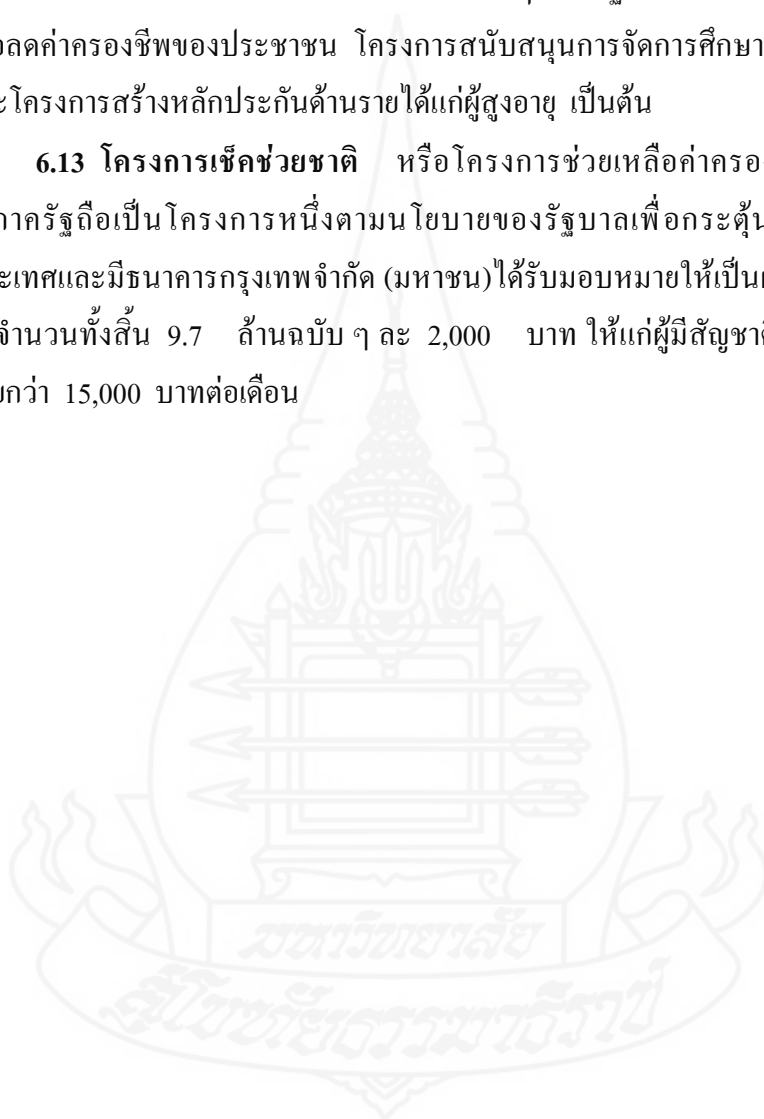
6.11.2 บุคลากรภาครัฐ ประกอบด้วย ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการทหาร ตำรวจ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ข้าราชการบำนาญ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน และอาสาสมัครทหารพราน

6.11.3 กลุ่มบุคคลอีก 6 กลุ่ม ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2552 ได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ทหารเกณฑ์ของกระทรวงกลาโหม บุคลากรของหน่วยงานรูปแบบพิเศษ (องค์กร

มหาชน) พนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มครู บุคลากรด้านการศึกษา และบุคลากรอื่นในโรงเรียนเอกชน

6.12 รายจ่ายประเภทเงินโอน หมายถึง รายจ่ายที่รัฐบาลจ่ายเป็นเงินให้เปล่าโดยมิได้มุ่งหวังสิ่งตอบแทน หรือเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยการโอนอำนาจซื้อจากภาครัฐไปสู่ประชาชนโดยตรง เช่น โครงการเช็คช่วยชาติฝ่าวิกฤติเศรษฐกิจโลก โครงการ 5 มาตรการ 6 เดือน เพื่อลดค่าครองชีพของประชาชน โครงการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 15 ปี และโครงการสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น

6.13 โครงการเช็คช่วยชาติ หรือโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐถือเป็นโครงการหนึ่งตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศและมีธนาคารกรุงเทพจำกัด (มหาชน) ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการออกเช็คช่วยชาติ จำนวนทั้งสิ้น 9.7 ล้านฉบับ ๆ ละ 2,000 บาท ให้แก่ผู้มีสัญชาติไทยที่มีรายได้หรือค่าจ้างน้อยกว่า 15,000 บาทต่อเดือน

บทที่ 2

ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับรายได้ ดังนี้

รายได้ หมายถึง รายรับที่เป็นเงินเดือนประจำ ค่าจ้างรายวัน ค่าครองชีพ โบนัส เงินบำเหน็จ บำนาญ เงินทุนหรือเงินอุดหนุนต่างๆ สวัสดิการ ค่าการทำงานล่วงเวลา รายได้จาก การหารายได้เสริมอื่นๆ เช่นการหารายได้จากการขายของ ขายประกัน รายได้จากการประกอบ ธุรกิจต่างๆ เงินดอกเบี้ย ค่าเช่าสินทรัพย์ ค่าลิขสิทธิ์ การเสี่ยงโชค การเล่นเกม หรือซื้อฉลากกิน แบ่งรัฐบาล การเล่นเกมพนัน เป็นต้น

รายได้สุทธิ หมายถึง รายได้รวมทั้งหมด จากรายได้ประจำ และรายได้พิเศษ โดยที่หักภาษีและต้นทุนในการลงทุนต่างๆ ที่เหลือจะเป็นรายได้สุทธิ

2. แนวคิดเกี่ยวกับรายจ่าย ดังนี้

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม กล่าวไว้ว่ารายจ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินที่ใช้ในการ ดำรงชีวิตของแรงงาน สามารถแบ่งประเภทของรายจ่ายออกเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

1. หมวดอาหาร เป็นหมวดความจำเป็นพื้นฐาน
2. หมวดค่ารักษาพยาบาล ในปัจจุบันค่าใช้จ่ายส่วนนี้อาจถูกหักเพื่อเข้าประกันสังคม ตอนสิ้นเดือน ที่แรงงานจะได้รับเงินเดือน
3. หมวดเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เป็นที่น่าสังเกตว่าแรงงานที่ได้รับแบบฟอร์มจาก นายจ้างจะมีค่าใช้จ่ายส่วนนี้ต่ำกว่าแรงงานที่ไม่ได้รับ
4. หมวดที่อยู่อาศัย ได้แก่ ค่าเช่าบ้าน ค่าใช้จ่ายในการซื้อหรือผ่อนส่งบ้าน ค่า น้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์
5. หมวดค่าใช้จ่ายด้านของใช้ภายในบ้าน เช่น เฟอร์นิเจอร์ ค่าตกแต่งบ้าน ค่า อุปกรณ์ต่างๆ ในบ้าน เช่น ค่าเครื่องครัว เป็นต้น
6. หมวดค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าตัดผม เครื่องสำอาง เป็นต้น

7. หมวดค่าใช้จ่ายส่งเงินให้พ่อแม่ และค่าเลี้ยงดูลูกในส่วนของแรงงานที่มีลูกเป็นภาระ เป็นหมวดที่ไม่ครอบคลุมในนิยามของอัตราค่าแรงขั้นต่ำที่ว่า แรงงานมีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพแก่คนเดียวเท่านั้น และเป็นหมวดที่แรงงานที่จะต้องปรับตัวเพื่อหาค่าใช้จ่ายในส่วนนี้

8. ค่าใช้จ่ายด้านศาสนาและประเพณี เช่นการทำบุญ ทอดกฐิน แต่งงาน งานบวช งานศพ หรืองานบุญ งานประเพณีต่างๆ

9. ค่าใช้จ่ายด้านบันเทิง เช่น การท่องเที่ยว ดูหนัง ฟังเพลง

10. หวย หรือค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงโชค เป็นค่าใช้จ่ายของแรงงานที่ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลที่จะมี หรือมากน้อย โดยส่วนใหญ่จะไม่คงที่แน่นอน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ให้ความหมายในเรื่องค่าใช้จ่ายของครอบครัวไว้ โดยแบ่งค่าใช้จ่ายครอบครัวออกเป็น 2 หมวดใหญ่ๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค-บริโภค และค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เพื่อการอุปโภค-บริโภค

ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค-บริโภค หมายถึง รายจ่ายครอบครัวในด้านต่างๆ โดยแยกออกเป็น 11 รายการได้แก่

1. อาหารและเครื่องดื่ม เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อ ข้าว แป้ง เนื้อ นม เนย ไข่ ผัก ผลไม้ น้ำตาล ชา กาแฟ เครื่องดื่มที่ไม่ใช่แอลกอฮอล์ อาหารสำเร็จรูป เป็นต้น

2. เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์

3. ยาสูบ เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ ยาแก้ไอ

4. เครื่องนุ่งห่มและเครื่องแต่งกาย

5. ที่อยู่อาศัย ได้แก่ ค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าที่ดิน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเช่าเพลิง ตลอดจนอุปกรณ์ที่ใช้ในบ้าน

6. ค่ารักษาพยาบาล

7. ยานพาหนะและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสื่อสาร ได้แก่ค่าซื้อยานพาหนะ ค่าซ่อมแซม ค่าบำรุงรักษา ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารต่างๆ

8. การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ค่าผ่านประตู อุปกรณ์การศึกษา เครื่องดนตรี หนังสือที่ไม่เกี่ยวกับการงาน กิจกรรมทางศาสนา

9. การศึกษา ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงการศึกษา ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน และค่าใช้จ่ายอื่นๆเกี่ยวกับการศึกษา

10. ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ได้แก่ ของใช้ส่วนบุคคล เช่น สบู่ ยาสีฟัน เครื่องสำอาง เป็นต้น รวมไปถึงบริการส่วนบุคคล เช่น ค่าตัดผม ค่าเสริมสวย ฯลฯ

11. เบ็ดเตล็ด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งไม่จัดอยู่ใน 10 รายการข้างต้น

ค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆที่นอกเหนือจากการซื้อสินค้าและบริการประเภทอุปโภคได้แก่ ภาษี ของขวัญและเงินบริจาคดอกเบี้ย การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ฯลฯ

3. แนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์

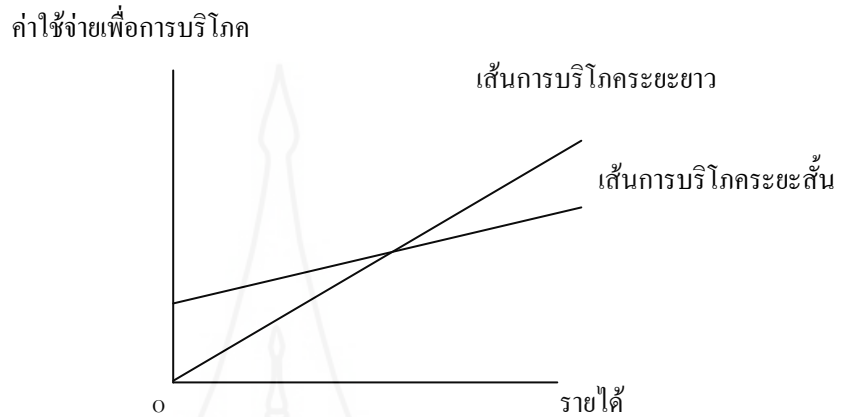
3.1 ทฤษฎีการบริโภค

เป็นการศึกษาถึงมูลค่าการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นได้รับอิทธิพลจากปัจจัยใดเป็นตัวกำหนด เช่น รายได้ รสนิยม หรือราคาสินค้า เป็นต้น ขณะที่เราไม่สามารถทราบได้ว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อการบริโภคมากที่สุด และถ้าหากเราทราบว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลมากที่สุดจะทำให้สามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการบริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ก่อนทศวรรษที่ 1930 นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกได้มุ่งความสนใจไปในเรื่องความสัมพันธ์ ระหว่างการบริโภคและอัตราดอกเบี้ย มี John Maynard Keynes เป็นคนแรกที่ทำให้ความเห็นว่า การบริโภคผันแปรตามรายได้เป็นหลัก และการเพิ่มขึ้นของการบริโภคตามรายได้นั้นเพิ่มขึ้นในจำนวนที่น้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ แนวคิดของ Keynes ในเรื่องการบริโภคได้รับการขยายความเพิ่มเติมโดยนักเศรษฐศาสตร์รุ่นหลังๆ และได้รู้จักในนามของสมมุติฐานรายได้สัมบูรณ์ (The Absolute Income Hypothesis) ซึ่งเป็นรากฐานมาจากแนวคิดของ Keynes ในปี ค.ศ. 1936 การพัฒนาทฤษฎีการบริโภคได้กระทำกันอย่างต่อเนื่อง และยังให้ความสำคัญกับรายได้ว่าเป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค ทฤษฎีการบริโภคที่สำคัญ และได้รับการกล่าวถึงรองจากสมมุติฐานการบริโภคของ Keynes (ประพันธ์ เสวตนันท์ , 2537) ได้แก่ สมมุติฐานรายได้เปรียบเทียบ (The Relative Income Hypothesis) เสนอโดย (James Duesenberry) ในปี ค.ศ. 1949 สมมุติฐานรายได้ถาวร (The Permanent Income Hypothesis) เสนอโดย (Milton Friedman) ในปี ค.ศ. 1957 และสมมุติฐานวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Hypothesis) เสนอโดย (Albert Ando and Franco Modigliani) ในปี ค.ศ. 1963

พฤติกรรมบริโภคในระยะสั้นและระยะยาวนั้นต่างกัน โดยการบริโภคในระยะยาวจะมีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคค่อนข้างมีเสถียรภาพ เส้นการบริโภคซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้อัตกัค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในระยะยาวจึงควรเป็นเส้นที่ลากจากจุดกำเนิดในขณะที่พฤติกรรมบริโภคในระยะสั้นจะมีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคลดลงเมื่อระดับของรายได้เพิ่มขึ้น โดยความโน้มเอียงในการบริโภคดังกล่าวจะสูงกว่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการ

บริโภคด้วยเส้นการบริโภคระยะสั้นจึงควรเป็นเส้นที่ลาดตัดผ่านแกนค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค สามารถแสดงโดยรูปภาพอย่างง่ายเพื่อให้เข้าใจได้ดีขึ้น ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคในเชิงมหภาคนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายแนวคิดที่สำคัญและมีชื่อเสียงจนกลายเป็นทฤษฎีหลักได้แก่

1. ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สัมบูรณ์
(Absolute income theory of consumption)
2. ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ
(Relative income theory of consumption)
3. ทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต (Life Cycle theory of consumption)
4. ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวร
(Permanent income theory of consumption)

3.1.1 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สัมบูรณ์ (Absolute income theory of consumption)

John Maynard Keynes เชื่อว่าในระบบเศรษฐกิจที่ผู้บริโภคมีเสรีภาพในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่ตั้งใจ ของครัวเรือนในงวดเวลาหนึ่งจะถูกกำหนดโดยระดับรายได้สัมบูรณ์ในงวดเวลานั้น โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้รายได้ดังกล่าวควรเป็นรายได้ประชาชาติที่สุทธิหลังหักภาษีแล้ว (เป็นรายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายจ่ายใช้สอยได้จริง) โดยจะตัดเรื่องของภาษีเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อน ดังนั้นจึงอยู่ในรูปของสมการบริโภคคือ

$$C = f(y)$$

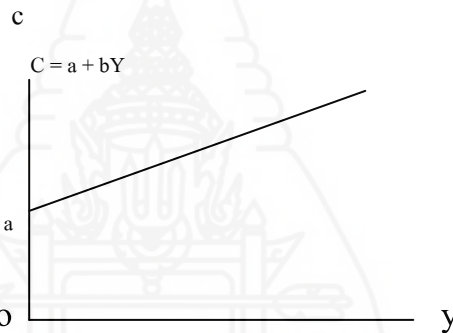
$$C = a + by ; a > 0 ; 0 < b < 1 \dots\dots\dots(1)$$

โดยที่ C คือค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

A คือค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในขณะที่ยังไม่มีรายได้ (autonomous consumption expenditure) ; แม้ว่าบุคคลจะยังไม่มีรายได้ (Y=0) แต่เพื่อความอยู่รอดก็ยังคงต้องกินต้องใช้

b คือค่า MPC

Y คือระดับรายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริง และสามารถนำสมการ (1) มาแสดงในรูปที่ ได้ดังนี้

ภาพที่ 2-1 สมมติฐานรายได้สมบูรณ์และฟังก์ชันการบริโภค

ค่า APC (Average Propensity to Consume) คือค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค โดยที่ $APC = C / Y$ ซึ่งเป็นค่าบอกให้ทราบว่ารายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริงจาก 1 บาท จะถูกจัดสรรไปเพื่อการบริโภคมากน้อยเท่าใด จากสมการ (1) นำมาหารด้วย Y ตลอด จะได้ว่า

$$C / Y = a / Y + b \dots\dots\dots(2)$$

หากพิจารณาเฉพาะส่วนที่เพิ่มขึ้น (change in = Δ) สามารถกล่าวได้ว่า ถ้าระดับรายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริงเปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ ΔY จะทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปด้วยเท่ากับ Δc ดังนั้นจะได้ว่า

$\Delta C / \Delta Y$ คือค่า MPC (Marginal Propensity to Consume) หรือความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคเป็นค่าความลาดในสมการ (1) นั่นเอง

$$\Delta C = b \Delta Y$$

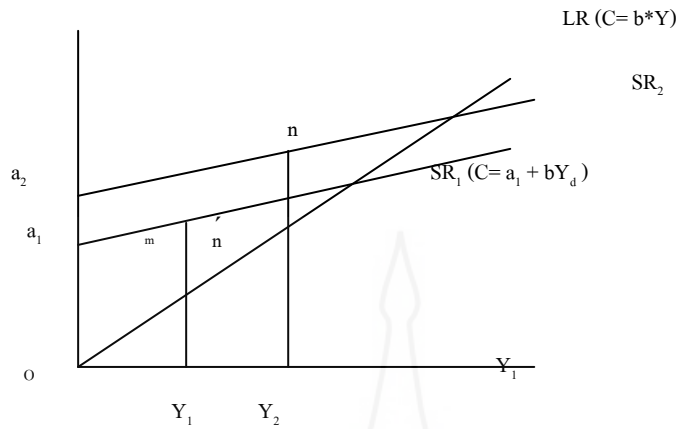
$$\Delta C / \Delta Y = b \quad \dots\dots\dots(3)$$

ดังนั้น ค่าของ MPC จึงมีค่ามากกว่า ศูนย์ แสดงให้เห็นว่าการบริโภคกับรายได้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ที่ไม่ได้สัดส่วนกันโดยค่า APC มากกว่าค่า MPC นั่นคือแม้ว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคลดลง แต่ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคจะยังมากกว่าค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคเสมอ

ทฤษฎีการบริโภคตามแนวคิดของ Keynes ได้รับการยอมรับจากนักเศรษฐศาสตร์มหภาคในสมัยนั้นอย่างมาก อย่างไรก็ตามมันยังคงถูกใช้ในการศึกษา ณ ระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง (cross-section studies) เท่านั้น ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สมมติฐานของ Keynes ได้รับความนิยมน้อยลง เนื่องจากฟังก์ชันการบริโภคของ Keynes ไม่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการบริโภคของประชาชนได้ โดยที่นักเศรษฐศาสตร์คิดว่าเมื่อสงครามสิ้นสุดลง การใช้จ่ายของรัฐบาลจะลดลงทำให้เศรษฐกิจเข้าสู่ภาวะตกต่ำและการบริโภคของครัวเรือนก็จะอยู่ในระดับต่ำ แต่ในความเป็นจริงระดับการบริโภคของภาคเอกชนกลับเพิ่มขึ้นมาก เพราะในช่วงที่เกิดสงครามผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายของภาครัฐบาล และเก็บออมไว้ในรูปทรัพย์สินที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ เมื่อสงครามสิ้นสุดลงจึงได้นำมาใช้ในการบริโภค ทำให้ทราบว่าทรัพย์สินมีความสัมพันธ์ต่อระดับการบริโภคเช่นเดียวกับรายได้

Simon Kutznets ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้ช่วงเวลาของข้อมูลในการศึกษาที่ยาวนานขึ้น พบว่าฟังก์ชันการบริโภคมีลักษณะเป็นเส้นตรงออกจากจุดกำเนิดคือ $C = b \cdot Y$ แตกต่างจากเส้นการบริโภคตามสมมติฐานของ Keynes และปฏิเสธสมมติฐานของ Keynes ที่ว่าค่า APC มากกว่า MPC โดยพบว่าการบริโภคกับระดับรายได้มีความสัมพันธ์ที่เป็นสัดส่วนกันคือ $APC = MPC = b$

จากผลการศึกษาของ Simon Kutznets ขัดแย้งกับแนวคิดของ Keynes ทำให้นักเศรษฐศาสตร์คนอื่นๆ หันกลับไปพัฒนาทฤษฎีการบริโภคขึ้นใหม่ เพื่อให้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ได้ดียิ่งขึ้น ในจำนวนนี้นักเศรษฐศาสตร์ที่นิยมตามแนวคิดของ Keynes ก็ได้พยายามหาเหตุผลมาสนับสนุนให้ทฤษฎีตามแนวคิดของ Keynes ยังคงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kutznets อยู่ โดยเห็นว่าเส้นการบริโภคของ Keynes เป็นเส้นการบริโภคระยะสั้น ซึ่งในระยะยาวแล้วเส้นจะเลื่อนสูงขึ้นจนกลายเป็นฟังก์ชันการบริโภคระยะยาว ดังรูปที่ 2-2

ภาพที่ 2-2 เส้นการบริโภค ระยะสั้นและระยะยาวตามสมมติฐานรายได้สมบูรณ์

จากภาพที่ 2-2 กำหนดให้การบริโภคเดิมอยู่ที่จุด m บนเส้นการบริโภคระยะสั้น SR_1 และในระยะยาวเส้นการบริโภคเลื่อนสูงขึ้นเป็นเส้น SR_2 เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นจาก Y_1 เป็น Y_2 การบริโภคจะไม่เพิ่มขึ้นเป็นจุด n' แต่จะเพิ่มไปอยู่ที่จุด n เนื่องจากเส้นการบริโภคได้เปลี่ยนแปลงไป ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคจึงไม่ลดลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น นั่นคือ ค่า $APC = MPC$ ดังนั้น ในระยะยาวการบริโภคจะอยู่บนเส้นการบริโภคในระยะยาว

3.1.2 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ

(Relative income theory of consumption)

ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย James S. Duesenberry ในราวปี ค.ศ. 1949 ความเชื่อตามแนวคิดของทฤษฎีสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 สมมติฐานหลักคือ

1. James S. Duesenberry เชื่อว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้สัมบูรณ์ตามแนวคิดของ John Maynard Keynes เท่านั้น แต่จากการที่มนุษย์มีพฤติกรรมการเลียนแบบในการบริโภคของสังคม (demonstration effect) จึงทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคควรจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้เปรียบเทียบ กับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคมด้วย กล่าวคือครัวเรือนที่มีระดับรายได้ซึ่งเปรียบเทียบแล้วต่ำกว่าระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคมมีแนวโน้มที่ครัวเรือนเหล่านี้ จะมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้ค่อนข้างสูง นั่นคือค่า APC (Average Propensity to Consume ; ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค) สูงทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของครัวเรือนจะพยายามรักษาระดับของการบริโภคให้ใกล้เคียงกับระดับการบริโภคเฉลี่ยของคน

ในสังคม ส่วนครัวเรือนที่มี APC ต่ำ ทั้งนี้เพราะครัวเรือนในกลุ่มนี้มีระดับของการบริโภคสูงอยู่แล้ว ดังนั้นจึงสามารถที่จะทำการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคโดยจัดสรรเงินจากรายได้เพียงส่วนน้อยก็พอเพียง สำหรับการบริโภคสินค้าและบริการให้ใกล้เคียงกับระดับการบริโภคโดยเฉลี่ยของคนในสังคมได้แล้ว พฤติกรรมการบริโภคที่ได้รับอิทธิพลจากระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคมนี้จะมีลักษณะของเส้นการบริโภคระยะสั้นเช่นเดียวกับเส้นการบริโภคที่ได้รับอิทธิพลจากระดับรายได้สัมบูรณ์ตามแนวคิดของ Keynes กล่าวคือในระยะสั้นเมื่อระดับรายได้เพิ่มขึ้นค่า APC จะมากกว่า MPC (Marginal Propensity to Consume : ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค) ด้วย ส่วนในระยะยาวเชื่อว่าลักษณะการกระจายรายได้ของคนในสังคมน่าจะดีขึ้นกล่าวคือมีการกระจายรายได้ค่อนข้างคงที่ ระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของสังคมก็จะค่อนข้างจะคงที่ด้วย (relative distribution of income is stable) ค่า APC จึงไม่เปลี่ยนแปลง และไม่โน้มเอียงที่จะเท่ากับ MPC ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Simon Kutznets

2. นอกจาก Duesenberry จะเชื่อว่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคขึ้นอยู่กับระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของสังคมแล้ว เขายังเชื่ออีกว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดปัจจุบันยังขึ้นอยู่กับระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดเวลาก่อนๆ อีกด้วย ทั้งนี้เพราะครัวเรือนที่มีระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค และระดับรายได้อยู่ในระดับหนึ่งแล้วจะเป็นการยากที่จะทำให้เขาลดระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคให้ต่ำลงกว่าเดิม เมื่อระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้ที่เคยได้รับสูงสุด (previous peak income) แยกค่า APC จึงสูงขึ้น

3.1.3 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวร (Permanent income theory of consumption)

ทฤษฎีนี้ถูกเสนอขึ้นครั้งแรกโดย Milton Friedman ในผลงานวิจัยเรื่อง A Theory of Consumption Function เชื่อว่าครัวเรือนจะมีพฤติกรรมในการจัดสรรรายได้เพื่อการบริโภคโดยอิงกับรายได้ในระยะยาว (Long term income) ที่คาดว่าจะได้รับมากกว่า พร้อมนี้เขาได้กำหนดให้รายได้ประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ รายได้ถาวร (permanent income) และรายได้ชั่วคราว (transitory income) และกำหนดให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคประกอบไปด้วย 2 ส่วนเช่นกัน คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวร (permanent consumption) และค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว (transitory consumption)

Friedman เชื่อว่ารายได้ชั่วคราวซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดขึ้น โดยไม่คาดฝันในงวดเวลาใดเวลาหนึ่งอาจมีค่าเป็นบวกหรือลบ แต่ในระยะยาวแล้วรายได้ส่วนนี้จะหักกลบลบกันพอดี ดังนั้นในระยะยาว รายได้ที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาใดเวลาหนึ่ง จึงมีเฉพาะส่วนของรายได้ถาวรเท่านั้น และ

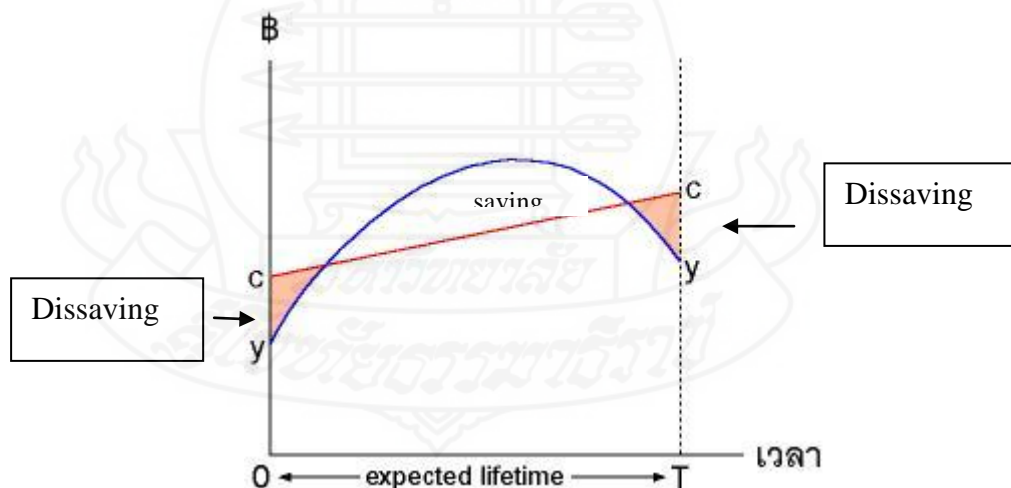
เหตุผลทำนองเดียวกันนี้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในระยะยาวที่เกิดขึ้นจริง จึงมีเฉพาะส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวรด้วยเช่นกัน ภายใต้ข้อสมมติที่ว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง

- 1) รายได้ถาวรกับรายได้ชั่วคราว
- 2) ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวร กับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว
- 3) รายได้ชั่วคราวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว

จะได้ว่าปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนในระยะยาว จะขึ้นอยู่กับรายได้ถาวร (ควรเป็นรายได้หลังหักภาษีแล้ว) โดยมีความสัมพันธ์กันในสัดส่วนคงที่ โดยมีค่า APC คงที่ และมีค่าเท่ากับ MPC ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ Simon Kuznets

3.1.4 ทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต (Life Cycle theory of consumption)

ทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิตได้รับการพัฒนาขึ้นโดย Albert Ando and Franco Modigliani และ Richard Brumberg (1963) เชื่อว่าปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดเวลาหนึ่ง จะขึ้นอยู่กับระดับรายได้สัมบูรณ์ในงวดเวลานั้นตามแนวคิดของ John Maynard Keynes แต่ควรขึ้นอยู่กับการคาดคะเนของรายได้ตลอดช่วงอายุขัย ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต มากกว่า หากพิจารณาการกระจายรายได้ และปริมาณ การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในวัฏจักรชีวิตที่ควรจะเป็นของบุคคลหนึ่งๆ ดังรูปที่ 2-3

ภาพ 2-3 รายได้และการบริโภคตามสมมติฐานวัฏจักรชีวิต

จะเห็นว่าในช่วงชีวิตของบุคคลขณะที่อายุน้อย จะมีระดับรายได้อยู่ในระดับที่ต่ำ และจะมีรายได้สูงขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น ต่อมาเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุก็จะกลับมามีรายได้ลดลงอีกครั้ง การ

กระจายรายได้ตลอดช่วงอายุขัย จึงมีลักษณะเป็นไปตามเส้น yy ส่วนปริมาณ ส่วนปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของบุคคลจะสูงขึ้นเป็นลำดับตามอายุขัย โดยมีลักษณะของการกระจายปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคตามเส้น cc เมื่อทำการเปรียบเทียบกันระหว่างเส้น yy และ cc แล้วจะพบว่าในช่วงต้นของชีวิต บุคคลจะมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภค ดังนั้น บุคคลจึงต้องประหยัดติดตนเป็นผู้ก่อหนี้ ต่อมาในช่วงกลางของชีวิตจึงจะเริ่มที่จะมีรายได้เหลือจ่ายจนสามารถชดใช้หนี้เดิมได้ และเก็บเงินสะสมไว้สำหรับช่วงปลายชีวิตนั่นคือครัวเรือนที่มีหัวหน้าครอบครัวเป็นบุคคลอายุน้อยหรืออยู่ในวัยสูงอายุจะมีค่า APC (average propensity to consume: ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค) สูง ในขณะที่ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครอบครัวเป็นบุคคลในวัยกลางคนจะมีค่า APC ต่ำ ถ้าหากพิจารณาในแง่ของการตัดสินใจเพื่อการบริโภคของครัวเรือนแล้ว ทฤษฎีนี้เชื่อว่าปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดเวลาหนึ่งจะขึ้นอยู่กับมูลค่าปัจจุบันในงวดเวลานั้นของกระแสรายได้ตลอดช่วงชีวิตซึ่งเป็นค่าที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับรายได้คาดคะเนตลอดช่วงอายุขัยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Simon Kuznets

ปัจจัยที่กำหนดการบริโภค

1. **รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ (Disposable Income)** รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้คือรายได้ที่ครัวเรือนหรือบุคคลได้รับหักด้วยภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (Person Income Taxes) รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้เป็นรายได้ที่บุคคล หรือผู้บริโภคสามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภคและเก็บออมได้ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี เช่นมีอัตราสูงขึ้นทำให้รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ลดลง มีผลให้การบริโภคและการออมลดลงตามไปด้วย

2. **สินทรัพย์ของผู้บริโภค (Asset)** คือ สินทรัพย์ที่ผู้บริโภคหรือครัวเรือนถือครองอยู่ มีสภาพคล่อง (Liquidity) ซึ่งมีสภาพคล่องมากน้อยเพียงใดขึ้นกับว่าความยากง่ายในการเปลี่ยนเป็นเงินสดสามารถเรียงลำดับสภาพคล่องได้จากสูงไปหาล่าง ดังนี้ เงินสด เช็ค(เงินฝากกระแสรายวัน) เงินฝากธนาคาร พันธบัตร ทองคำ หุ่น (Current Asset) ที่ดิน บ้าน และรถยนต์ (Fix Asset) เป็นต้น ผู้บริโภคที่ถือครองสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องมากจะรู้สึกว่าคุณมีอำนาจในการซื้ออย่างมาก สามารถใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภคได้มากขึ้น ทางตรงกันข้ามหากผู้บริโภคถือครองสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่ำก็จะเกิดความไม่แน่ใจว่าสามารถเปลี่ยนแปลงเป็นเงินสดได้ทันเวลาที่ต้องการและมีมูลค่าที่พอใจหรือไม่ ฉะนั้นผู้บริโภคก็จะลดลง หรือชะลอการบริโภคไว้ก่อน

3. **สินค้า (Goods) สินค้าบริโภคแบ่งออก 2 ชนิด คือ**

-Durable Goods หมายถึง สินค้าคงทน เช่นรถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องเรือน ฯลฯ หากผู้บริโภคมีสินค้านี้มากและมีสภาพใช้งานได้ดีก็จะบริโภคสินค้านี้ได้น้อย

- Non- Durable Goods หมายถึง สินค้าไม่คงทน เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ของใช้ที่หมดเปลือง น้ำมันเชื้อเพลิง ไฟฟ้า และน้ำประปา บริการต่างๆ เช่นบริการทางการแพทย์ บ้านเช่า และนันทนาการ

4. อัตราดอกเบี้ย (Interest Rate) การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยมีผลทำให้การบริโภคเปลี่ยนแปลงได้ ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยสูงผู้บริโภคที่ต้องการใช้เงิน เพื่อการจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้าด้วยเงินสดจะรู้สึกว่าจะต้องซื้อสินค้าแพงขึ้น เนื่องจากสินค้านั้นผู้ขายได้รวมราคาขายและดอกเบี้ยเข้าไปแล้ว อาจทำให้ผู้บริโภคลดการซื้อสินค้าได้ ดังนั้นการบริโภคก็ลดลงและหากผู้บริโภคซื้อสินค้าด้วยเงินสด ในขณะที่ดอกเบี้ยสูงผู้บริโภคก็อาจเปลี่ยนใจไม่บริโภคเนื่องจากเห็นว่านำเงินไปออมดีกว่าซื้อสินค้า เพราะหวังผลตอบแทนจากอัตราดอกเบี้ยที่สูง จึงนำเงินไปฝากธนาคารแทนการนำไปซื้อสินค้าการบริโภคจึงลดลงได้ ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยที่สูงจะกระตุ้นให้ผู้บริโภคทำการออมทรัพย์มากกว่านำไปซื้อสินค้าเพื่อการอุปโภค-บริโภค แต่ในทางตรงกันข้ามหากในขณะนั้นอัตราดอกเบี้ยต่ำก็จะกระตุ้นให้ผู้บริโภคอมน้อยลงและนำเงินมาใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มสูงขึ้นเมื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำลง

5. ค่านิยมทางสังคม (Social Value) เป็นค่านิยมที่ในสังคมนั้นๆ กำหนดขึ้นมาว่าเป็นสิ่งที่น่าประพฤติปฏิบัติ โดยอาจไม่ทันคำนึงถึงความเหมาะสมของลักษณะสังคมนั้นๆ หรือไม่สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยเฉพาะกระแสค่านิยมชมเชยที่ใหม่ไม่เหมาะสมกับสังคมไทยที่หลังไหลมาจากต่างประเทศผ่านเครือข่าย Internet ยิ่งถ้าในสังคมนั้นให้ความสำคัญต่อวัตถุนิยมมากกว่าจิตนิยมแล้ว จะทำให้สังคมนั้นเพิ่มการบริโภคในระดับที่สูงและนำไปสู่การออมต่ำเห็นตัวอย่างได้จากเศรษฐกิจระบบทุนนิยมในปัจจุบัน แต่ถ้าในสังคมนั้นมีค่านิยมที่เห็นคุณค่าของเงินมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด ยึดตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักกิน รู้จักใช้ รู้จักอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อเพื่อรู้จักประมาณตนเอง สังคมนั้นก็จะมีกรบริโภคและการออมที่เหมาะสมและมีผลดีต่อระบบเศรษฐกิจในระยะยาวอีกด้วย

6. อัตราเพิ่มของประชากร และโครงสร้างอายุของประชากร ถ้าอัตราการเพิ่มของประชากรอยู่ในระดับสูง ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค - บริโภคก็จะเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงด้วย ส่วนโครงสร้างอายุของประชากรวัยทำงาน เมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมดจะมีสัดส่วนต่ำกว่าวัยที่ไม่ได้ทำงานทำให้การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสูงเพราะประชากรที่ไม่ได้อยู่ในวัยทำงาน (เด็ก และคนชรา) ก็มีความจำเป็นต้องบริโภคอุปโภคปัจจัยสี่รวมทั้งผู้ว่างงานอีกด้วย บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ไม่มีรายได้จึงเป็นภาระแก่ผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูรวมถึงสังคม ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสูงขึ้น

ทฤษฎีนโยบายการคลัง (Fiscal Policies)

นโยบายการคลัง หมายถึง มาตรการทางภาษีอากร การใช้จ่ายของภาครัฐบาล การก่อหนี้สาธารณะและงบประมาณของรัฐบาล เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

John Maynard Keynes ได้เขียนหนังสือ The General Theory of Employment Interest and Money ในปี ค.ศ. 1936 ในช่วงที่เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาถดถอยอย่างรุนแรง ซึ่งเรียกกันภายหลังว่า The Great Depression ได้ใช้แนวนโยบายการคลังแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ และยังได้รับความสนใจจากนักเศรษฐศาสตร์และผู้บริหารประเทศ ซึ่งเกิดขึ้นในยุโรปช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 และต่อเนื่องลุกลามไปทั่วโลกมาจนถึงกลางทศวรรษที่ 1930 นโยบายการแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำที่ได้ผลดีที่สุดคือ การจัดการด้านอุปสงค์ (Demand Management) ทั้งนี้เคนส์เห็นว่า สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำเป็นเพราะระบบเศรษฐกิจขาดอุปสงค์มวลรวม ไม่ใช่เป็นปัญหาทางด้านอุปทาน ดังนั้นการแก้ไขปัญหาก็ควรดำเนินการเพิ่มอุปสงค์มวลรวม (aggregate demand) การบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชน ไม่สามารถเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากว่าอุปสงค์ทั้งสองส่วนนี้จะขึ้นอยู่กับรายได้ของประชาชนเมื่อเศรษฐกิจตกต่ำรายได้ของประชาชนจะลดลง ส่งผลให้การบริโภคและการลงทุนลดลงตามไปด้วย สำหรับประเทศที่มีการค้าขายกับต่างประเทศ ก็จะมีข้อจำกัดเนื่องจากว่า เป็นอุปสงค์ที่อยู่ในการควบคุมของรัฐบาล กล่าวคือ การส่งออกจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับรายได้ของประเทศคู่ค้า ถ้าสถานะเศรษฐกิจตกต่ำ รายได้ของประเทศผู้ซื้อจะตกต่ำด้วย ดังนั้นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องพึ่งแรงซื้อจากภาครัฐบาล โดยที่รัฐบาลต้องใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้นนอกจากจะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ ตามหลัก Multiplier และแนวคิดของ เคนส์ ยังก่อให้เกิดการคาดหวังในทางที่ดีต่อภาคประชาชนอันจะช่วยกระตุ้นให้ภาคเอกชนมีการใช้จ่ายมากขึ้น นำไปสู่การใช้จ่ายของภาคเอกชนทำให้มีการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ มีการจ้างงาน มีการใช้จ่ายภาคประชาชนทำให้มีรายได้ประชาชาติหรือที่เรียกว่าอุปสงค์มวลรวมเพิ่มมากขึ้น ตามแนวคิดนี้จะได้สมการ ดังนี้

$$Y = C + I + G + (X - M)$$

โดยที่ Y คืออุปสงค์มวลรวม หรือการใช้จ่ายรวมทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ

C คือการใช้จ่าย เพื่อการบริโภคของภาคเอกชน หรือครัวเรือน

I คือการใช้จ่ายในการลงทุน ของภาคเอกชน หรือครัวเรือน

G คือการใช้จ่ายภาครัฐ

X คือมูลค่าการส่งออก

M คือมูลค่าการนำเข้า

ความสำคัญของนโยบายการคลังในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ คือ

1. เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งพิจารณาจากดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญได้คือ ระดับราคาสินค้าทั่วไปตกต่ำ อำนาจซื้อของประชาชนลดลง รายได้ประชาชาติลดลง การว่างงานเพิ่มขึ้น ปริมาณเงินหมุนเวียนลดลง ในกรณีนี้รัฐบาลจึงควรดำเนินนโยบายการคลังด้านการใช้จ่ายสาธารณะเพิ่มขึ้น และลดนโยบายด้านภาษีอากรลงเพื่อให้รายได้สิทธิส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นอันส่งผลให้การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

2. เพื่อขยับยั้งภาวะเงินเฟ้อการใช้นโยบายการคลังในขณะที่ภาวะเศรษฐกิจมีระดับราคาสินค้าสูงขึ้นต่อเนื่องรัฐบาลจึงควรกำหนดเป้าหมายที่ต้องการลดอำนาจซื้อของประชาชนหน่วยธุรกิจ โดยลดนโยบายด้านรายจ่ายของรัฐเพื่อให้อุปสงค์มวลรวมในตลาดผลผลิตลดลง

3. การใช้นโยบายการคลังเพื่อลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ซึ่งนอกจากจะทำให้รัฐบาลมีรายได้แล้ว ยังช่วยให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม ลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางรายได้ โดยการจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า (Progressive tax) เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีมรดก เป็นต้น หรืออาจดำเนินนโยบายด้านการใช้จ่ายสาธารณะเพื่อขจัดช่องว่างของรายได้โดยให้บริการแก่ผู้มีรายได้น้อย เช่น การรักษาพยาบาลฟรี การศึกษาฟรี เป็นต้น

4. การใช้นโยบายการคลังเพื่อแก้ไขดุลการค้าหรือลดการชำระเงิน ซึ่งในภาวะที่ประเทศขาดดุลการค้าอาจใช้มาตรการทางด้านภาษีอากรกับสินค้าเข้า เพื่อสกัดกั้นสินค้าและบริการจากต่างประเทศ หรือรัฐบาลให้การส่งเสริมการส่งออกโดยลดภาษีอากร / เพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ในตลาดโลก

รายจ่ายของรัฐบาล

รายจ่ายของรัฐบาล (Government expenditure, G) หมายถึง การใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาระดับการดำเนินงานภาครัฐบาล และเพื่อประโยชน์ของทางสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งอาจพิจารณาลักษณะการใช้จ่ายตามผลกระทบทางเศรษฐกิจคือ

1. รายจ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิต โดยตรง (Productive expenditure) เป็นการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาลที่จะช่วยให้ประเทศมีสินค้าทุนและความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลให้ประเทศสามารถขยายการผลิตเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น การสร้างถนน ระบบชลประทาน โรงแยกก๊าซ การพัฒนาฝีมือแรงงาน การศึกษา การแพทย์ และการกีฬา เป็นต้น

2.รายจ่ายของรัฐบาลที่ไม่ได้เพิ่มทุนประสิทธิภาพการผลิตโดยตรง (Unproductive expenditure) เป็นรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาลซึ่งมิได้มีส่วนเพิ่มทุนความสามารถในการผลิตได้โดยตรง เช่น การใช้จ่ายเงินตามโครงการเช็คช่วยชาติ ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานภาครัฐ ค่าใช้จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

มงคล ดอนขวา (2529) ทำการศึกษาแบบอย่างการใช้จ่ายในการบริโภคของแรงงานไทยในภาคอีสานที่เคยไปทำงานต่างประเทศ กรณีศึกษา อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น และ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี การศึกษามีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก มุ่งศึกษาแบบอย่างการใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนแรงงานที่เคยไปทำงานต่างประเทศ ประการที่สอง ศึกษาสภาพการจ้างงานของแรงงานที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศ ทั้งนี้การศึกษาดังกล่าว จำแนกการใช้จ่ายในการบริโภคออกเป็น 3 ประการคือ จำแนกตามลักษณะเศรษฐกิจจากการใช้จ่าย ประกอบด้วย สินค้าบริโภค และสินค้าทุน จำแนกตามลักษณะความจำเป็นในการบริโภค ประกอบด้วย สินค้าจำเป็น สินค้าฟุ่มเฟือย และจำแนกตามลักษณะความคงทนของสินค้า ประกอบด้วยสินค้าคงทน สินค้าไม่คงทนและบริการ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีคำนวณและเปรียบเทียบสัดส่วนเป็นร้อยละและวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย

ผลการศึกษา พบว่าการใช้จ่ายบริโภคเฉลี่ยต่อครัวเรือน เมื่อจำแนกตามลักษณะการใช้จ่ายบริโภคทั้ง 3 ประการ ดังนี้ ครัวเรือนตัวอย่างใช้จ่ายเพื่อบริโภคสินค้าน้อยกว่าบริโภคสินค้าทุน ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าจำเป็นมากกว่าสินค้าฟุ่มเฟือย และใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าคงทนมากกว่าการบริโภคสินค้าไม่คงทน นอกจากนั้นผลการศึกษายังแสดงให้เห็นถึงผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศมีแบบอย่างการใช้จ่ายบริโภคเป็นไปในทิศทางที่น่าจะทำให้เกิดผลดีต่อการผลิตและการบริโภคในอนาคต

อัจฉราภินันท์ คงคาน้อย (2531) เป็นการศึกษาแบบแผนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย กับระดับความยากจนเพื่อเปรียบเทียบแบบแผนของการบริโภค และชี้คความยากจนของแต่ละกลุ่มอาชีพทั้งในเขตเมืองเขตชนบท และกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งกลุ่มอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 3 ระดับ กลุ่มอาชีพที่ใช้แรงงานระดับกลุ่มอาชีพกลาง และระดับกลุ่มอาชีพสูง และใช้สมการ Demand ที่เรียกว่า Extended Linear Expenditure System (ELES) เป็นแบบจำลอง

ผลการศึกษาพบว่า แบบแผนของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภครวม มีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอาชีพ โดยเปรียบเทียบ แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มอาชีพระดับกลาง และระดับสูงไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความโน้มเอียงในการบริโภคเพิ่ม เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นส่วนการพิจารณาเฉพาะเขตเมือง พบว่ามีลักษณะใกล้เคียงกันในแต่ละกลุ่มอาชีพ กล่าวคือ เมื่อรายได้ในแต่ละกลุ่มอาชีพในเขตเมืองเปลี่ยนแปลงไปค่า MPC ไม่แตกต่างกันมากนัก และหากพิจารณาเฉพาะในเขตชนบท แบบแผนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะมีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอาชีพ ส่วนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในแต่ละประเภทสินค้าพบว่า สินค้าที่ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่นสินค้าในหมวดอาหาร ที่อยู่อาศัยเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และการใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพสำหรับการวัดความยากจนพบว่า ในแต่ละพื้นที่จะมีเส้นวัดความยากจนที่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาในกลุ่มอาชีพเดียวกันในแต่ละพื้นที่พบว่า กลุ่มอาชีพที่ใช้แรงงาน และกลุ่มอาชีพระดับกลาง ในเขตกรุงเทพมหานคร มีเส้นยากจนหรือขีดความยากจนสูงที่สุด ในขณะที่เขตชนบทของกลุ่มอาชีพทั้งสองมีขีดความยากจนต่ำที่สุด และเป็นที่น่าสังเกตคือ ในกลุ่มอาชีพระดับสูงในเขตกรุงเทพมหานครจะมีขีดความยากจนต่ำกว่ากลุ่มอาชีพระดับสูงในเขตเมืองโดยเปรียบเทียบ

ข้อพิจารณาของงานวิจัยนี้ ควรคำนึงถึงเรื่องการแบ่งกลุ่มอาชีพ ซึ่งค่อนข้างหยาบทำให้ส่งผลกระทบต่อในการประมาณการค่าต่างๆ ผิดพลาดได้ รวมทั้งข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีการกระจายของข้อมูลที่ต่างกันมาก ทำให้เมื่อมีการประมาณการค่าทางสถิติเกิดความผิดพลาด

กาญจณี พลจันทร์ และ สุวรรณี วัฒนจิตต์ (2525) ทำการศึกษาถึงรูปแบบของการอุปโภคบริโภคในประเทศไทย โดยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก พิจารณาถึงการใช้จ่ายในสินค้า 12 หมวด เพื่อพิจารณาถึงความจำเป็นในการบริโภคของสินค้า ส่วนที่สอง พิจารณาถึงสมการการบริโภคเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ และการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคโดยจำแนกตามกลุ่มรายได้ รายภาค และตามสถานสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการบริโภคของคนไทยให้ความสำคัญกับการบริโภคในหมวดอาหาร หมวดเครื่องอุปโภคบริโภค หมวดที่อยู่อาศัย หมวดการคมนาคม และหมวดเครื่องนุ่งห่ม ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายได้ของครัวเรือนใช้จ่ายไปในสินค้าที่จำเป็นในการครองชีพเป็นสำคัญ ส่วนผลการศึกษาค่าความสัมพันธ์ของสมการบริโภคพบว่า รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคน้อยมากกล่าวคือ ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) และค่า R^2 มีค่าค่อนข้างต่ำเมื่อพิจารณาเป็นรายภาคพบว่ากรุงเทพมหานครมีค่า MPC มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือ

ตามลำดับ และพิจารณาตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมพบว่า ผู้ประกอบการที่มีใช้
เกษตรกรมีรายจ่ายในการอุปโภค บริโภคสูงกว่ากลุ่มอื่น ขณะที่ผู้มีอาชีพรับจ้างมีรายจ่ายต่ำสุด

อนึ่งการศึกษารูปแบบการอุปโภคบริโภคยังคงมีข้อจำกัด เนื่องจากการอุปโภค
บริโภคไม่ได้กำหนดโดยรายได้ได้เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ควรนำตัวแปรทางสังคมมาร่วมกันวิเคราะห์

สมศักดิ์ สามีคศิธรรม ได้สรุปรายได้ของบุคคลแรงงาน หมายถึง รายได้จากค่าจ้าง
ปกติค่าทำงานล่วงเวลา สวัสดิการที่เป็นตัวเงิน ได้แก่ ค่ารถ ค่าอาหาร ค่าเบียดขับ ค่าครองชีพเป็น
ต้น และรายได้พิเศษนอกเหนือจากการทำงานประจำ เช่นการขายของ การขายประกันชีวิต เป็น
ต้น

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับรายได้ของครัวเรือน
ทั้งหมดไว้ดังนี้

1. ค่าแรง เงินเดือน เงินรางวัล บริการ และเงินโบนัส
2. กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจต่างๆ
3. รายได้จากทรัพย์สิน เช่น ค่าเช่า ค่าลิขสิทธิ์ ดอกเบี้ย และเงินปันผล
4. เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ บำเหน็จ บำนาญ เงินทุนการศึกษา สิ่งของที่ได้รับ
จากค่าแรง หรือบริการ อาหารหรือสิ่งที่สามารถอุปโภค-บริโภคได้ ที่ได้รับมาโดยที่ไม่มีการซื้อ

ยรรยง หอมศรีวรรณท์ (2543) ได้ศึกษา เรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจของแรงงานต่างถิ่น
ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง พบว่าแรงงานมีค่าใช้จ่ายในหมวดต่างๆดังนี้ อาหาร ค่า
รักษาพยาบาล เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าใช้จ่ายด้านของใช้ภายในบ้าน
ค่าใช้จ่ายด้านส่งเงินให้พ่อแม่ ค่าใช้จ่ายด้านศาสนาและประเพณี ค่าใช้จ่ายด้านการบันเทิง หวย
และการเลี้ยงชีพ แรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 64.28 มีเงินพอใช้แต่ไม่เหลือเก็บ รองลงมาร้อยละ
22.00 มีรายได้ไม่พอใช้ และร้อยละ 13.72 มีรายได้พอใช้และเหลือเก็บ

ณัฐยา โชติกอภา (2542) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของแรงงานหญิงในเขตนิคม
อุตสาหกรรมภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของแรงงานหญิงในเขต
นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคของแรงงานหญิง และเพื่อหมายถึง
ความสำคัญของการบริโภคของแรงงานหญิงที่มีต่ออุปสงค์มวลรวม โดยใช้แบบสอบถามกลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน 380 ชุด ที่เป็นแรงงานหญิงในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ การวิเคราะห์

ข้อมูลจากการใช้ ค่าเฉลี่ยอัตราร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ที่มีลักษณะเป็นเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติหรือความคิดเห็น ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์วัดระดับความคิดเห็น

ผลการศึกษาพบว่าแรงงานหญิงที่ทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือร้อยละ 51.6 มีอายุอยู่ระหว่าง 18-25 ปี ร้อยละ 79.5 มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึงประกาศนียบัตรส่วนใหญ่เป็นพนักงานรายวันและเป็นโสด รายได้ต่อเดือนจะอยู่ระหว่าง 4,001-6,000 บาท สำหรับพฤติกรรมการบริโภครายได้ส่วนใหญ่ใช้ในการบริโภคอาหาร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคในระดับมากคือ คุณภาพของสินค้า ราคาสินค้า รวมไปถึงรายจ่ายที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต ในการวิเคราะห์ถึงความต้องการสินค้าและบริการนั้น สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการในระดับมากคือร้านอาหารทั่วไป ร้านขายของเบ็ดเตล็ด ตลาดสด และตลาดนัด ความสำคัญของรายจ่ายเพื่อการบริโภคของแรงงานกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคค่อนข้างสูงเนื่องมาจากรายได้ต่ำ จึงมีการใช้จ่ายเพื่อยังชีพสูง

อเนก เขียรถาวร (2538) ได้เสนอไว้ว่า ลักษณะของการกระจายรายได้ (pattern of income Distribution) ความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายอุปโภคบริโภคขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระจายรายได้ระหว่างบุคคลกลุ่มต่างๆถ้าสามารถกระจายรายได้ทั่วถึงเกิดความเสมอภาคขึ้นเพียงใดระดับของความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายอุปโภคบริโภคสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะลักษณะการกระจายรายได้ที่ทั่วถึงทำให้ผู้ที่มีรายได้อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำมีรายได้สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้การอุปโภคบริโภคของระบบเศรษฐกิจโดยรวมสูงขึ้นได้ในที่สุด ในทางตรงกันข้ามหากกระจายรายไดยังมีความเหลื่อมล้ำสูงมากเท่าใด ระดับความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายอุปโภคบริโภคก็จะยิ่งต่ำลงมากเท่านั้น เพราะกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำที่มีจำนวนมากมีความจำเป็นต้องกินอยู่อย่างอดคัดขาดแคลนขณะที่ผู้มีรายได้สูงจะไม่ใช้จ่ายอุปโภคบริโภคเสียทั้งหมดแต่จะออมทรัพย์ไว้สูงขึ้น ส่งผลทำให้การอุปโภคบริโภคของระบบเศรษฐกิจโดยรวมลดลงด้วย

พงศ์เทพ พรศิริเจริญพันธ์ (2543) ศึกษาถึงประสิทธิผลโครงการการกระตุ้นเศรษฐกิจตามมาตรการการใช้จ่ายภาครัฐ โดยมีวัตถุประสงค์คือ ศึกษาลักษณะทั่วไปด้านเศรษฐกิจ รวมถึงลักษณะ โครงสร้างของงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลที่จัดสรรมายังจังหวัด พระนครศรีอยุธยาศึกษาแผนงานและโครงการการกระตุ้นเศรษฐกิจตามมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ ศึกษาวิธีการคำนวณค่าตัวทวิทางด้านรายจ่ายรัฐบาล ตลอดจนการประเมินประสิทธิผลโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจจากการใช้เงินกู้ต่างประเทศตามมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายเพื่อกระตุ้น

เศรษฐกิจของหน่วยงานราชการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจหลักคือการผลิตสาขาอุตสาหกรรม ดังนั้นเพื่อเป็นการลดผลกระทบจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น จังหวัดจึงได้รับพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการลงทุนและการสร้างงานตามมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐในจำนวนสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ซึ่งผลการศึกษาค่าตัววัดด้านรายจ่ายรัฐบาล พบว่า มีค่าเท่ากับ 3.2 เท่า ส่งผลทำให้รายได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจำนวน 1,223.59 ล้านบาท และการจ้างงานของผู้มีการศึกษาเพิ่มขึ้น 1,474 ราย ขณะที่การบริหารจัดการภาครัฐประสบกับปัญหาด้านระยะเวลาเตรียมการที่มีค่อนข้างจำกัด อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานภาพรวมของมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจถือว่าประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

บุญชูบ ส่องตระกูลศักดิ์ (2545) ศึกษาผลกระทบของมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ของประเทศ โดยการวิเคราะห์ผลกระทบผ่านค่าตัววัดแบบ Fixed Price Multipliers ที่ได้จากบัญชีเมตริกซ์สังคมปี 2541 ซึ่งสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ผลกระทบ โดยมีข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่าราคาสินค้าโดยเฉลี่ยในระบบเศรษฐกิจจะอยู่ในระดับคงที่ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายของรัฐบาล ถึงแม้ว่าโดยทั่วไปข้อสมมติฐานนี้จะไม่ถูกต้อง แต่สามารถใช้ได้ถ้าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรภายนอกไม่ใหญ่มากนักเมื่อเทียบกับระบบเศรษฐกิจโดยรวม

ผลการศึกษาพบว่าค่าตัววัดของการใช้จ่ายรัฐบาลเท่ากับ 1.40 หมายความว่า ในระยะสั้นการใช้จ่ายรัฐบาลที่เพิ่มขึ้น 1 บาท ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาผลตอบแทนปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น 1.04 บาท ดังนั้นการใช้จ่ายของรัฐบาลภายใต้มาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐจำนวน 51,929 ล้านบาท ได้ช่วยให้ราคาผลตอบแทนปัจจัย การผลิตเพิ่มขึ้น 53,833.58 ล้านบาท แต่กลับทำให้การกระจายรายได้ของประเทศลดลงเนื่องจากผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายของรัฐบาลภายใต้มาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐตกอยู่กับกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงมากกว่ากล่าวคือ ครัวเรือนที่มีระดับรายได้สูงใน 5 ลำดับชั้นแรก (เกษตร นอกภาคเกษตร และภาครัฐ) ได้รับส่วนแบ่งถึงร้อยละ 87.9 ของผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

กรรณา มานะดี (2546) ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษา บ้านकुड़ไข่มุน อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ พบว่า (1) ในภาพรวมปี 2546 ของ

หมู่บ้านตัวอย่างมีรายได้ทุกประเภทลดลง 0.96 % เนื่องจากหมู่บ้านประสบภัยธรรมชาติและราคาผลผลิตตกต่ำ แต่ค่าความโน้มเอียงของการบริโภค (MPC) เพิ่มขึ้นคือ ในปี 2544 ค่า MPC เท่ากับ 0.398 ในปี 2546 ค่า MPC เท่ากับ 4.469 ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยการลงทุนเพิ่มขึ้นจำนวน 633,100 บาท (2) GDP หมู่บ้านปี 2546 จำนวน 11,014,478 บาท (คำนวณด้านรายจ่ายทั้งหมดทางเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้นจากในปี 2544 คิดเป็น 6.10 % ของ GDP หมู่บ้าน สำหรับครัวเรือนที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น 7.59% เงินออมลดลง 9.34% และหนี้สินลดลง 4.26% ในช่วงเดียวกันหากรวมหนี้สินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านด้วย ครัวเรือนจะมีหนี้สินเพิ่มขึ้นคิดเป็น 30.38 % สำหรับครัวเรือนที่ไม่กู้เงินในภาพรวมปี 2546 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากปี 2544 คิดเป็น 1.01 % รายจ่ายเพิ่มขึ้น 3.26 % เงินออมลดลง 7.06% และหนี้สินลดลง 7.06 % และหนี้สินลดลง 4.64% (3) ในภาพรวมของหมู่บ้านคำนวณค่าตัวทวีเท่ากับ 1.88 เท่าของขนาดรายจ่ายอิสระที่เปลี่ยนแปลงไป (การบริโภคและการลงทุน) มีผลทำให้รายได้เปลี่ยนแปลงไป 1,191,962.40 บาท เมื่อเทียบกับในช่วงเดียวกัน ข้อเสนอแนะของวิทยานิพนธ์นี้คือ กองทุนหมู่บ้านได้ส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของหมู่บ้าน เนื่องจากค่าตัวทวีอยู่ในระดับสูง โดยรัฐบาลควรติดตามการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อประกอบอาชีพและสร้างค่านิยมควบคุมการบริโภคในสิ่งฟุ่มเฟือย ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนการใช้จ่ายเพื่อการผลิตในกิจการที่มีกำไรหรือที่มีความเสี่ยงน้อย

มาลิกา ปัญญา (2547) ศึกษาผลของตัวทวีที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ในการหาค่าตัวทวีที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ระดับ คือ การหาค่าตัวทวีเงินโอนของภาครัฐในระดับประเทศ และในระดับภาค ซึ่งใช้วิธีการนำข้อมูลในปี 2539 , 2541-2545 มาทำการศึกษาเชิงพรรณนาและวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สมการถดถอยเพื่อหาค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย จากความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และรายจ่ายต่อหัวประชากรในระดับประเทศ และในระดับภาค

ผลการศึกษาพบว่าผลของตัวทวีที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านปลดชุมชนเมือง ซึ่งเป็นนโยบายด้านการคลังของรัฐบาล ได้ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมเพิ่มขึ้นทั้งในระดับประเทศ และระดับภาค โดยมีค่าตัวทวีทางด้าน เงินโอนของภาครัฐในระดับประเทศเท่ากับ 1.3 เท่า ในระดับภาคกลางเท่ากับ 1.2 เท่า ระดับภาคเหนือเท่ากับ 1.6 เท่า ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับ 1.3 เท่า และระดับภาคใต้เท่ากับ 2.6 เท่า

สุริย์ แซ่เบ๊ (2544) ศึกษาผลกระทบของนโยบายการคลังโดยใช้บัญชีเมตริกซ์สังคม ซึ่งผลจากที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยเมื่อกลางปี พ.ศ.

2541 รัฐบาลไทยได้พยายามดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลเพื่อหยุดการหดตัวของระบบเศรษฐกิจและกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจฟื้นตัวอย่างเร็วที่สุด จึงได้จัดทำบัญชีเมตริกซ์สังคมขึ้นเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของบัญชีต่างๆในระบบเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2541 และศึกษาถึงผลกระทบจากการเพิ่มรายจ่ายของรัฐบาลที่มีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม ภาคการผลิต ภาคครัวเรือน และภาคธุรกิจ การศึกษาครั้งนี้ได้เลือกนโยบายการพักชำระหนี้ ลดภาระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อย และนโยบายการประกันราคาพืชผลทางการเกษตรมาเป็นตัวแทนในการเพิ่มรายจ่ายของรัฐบาล ซึ่งกำหนดให้ใช้งบประมาณจำนวน 8,000 ล้านบาท ในการดำเนินนโยบายทั้งสอง

ผลการการดำเนินนโยบายการพักชำระหนี้ลดภาระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยปรากฏว่าได้ส่งผลให้ภาคการผลิตมีการผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นคิดเป็นมูลค่า 11,806.94 ล้านบาท ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นมูลค่า 3,940.07 ล้านบาท ภาคธุรกิจได้รับรายเพิ่มขึ้นมูลค่า 1,350.37 ล้านบาท และ Factor GDP เพิ่มขึ้น 4,566.38 ล้านบาท ผลจากนโยบายประกันราคาพืชผลทางการเกษตรเมื่อใช้งบประมาณจำนวน 8,000 ล้านบาท ปรากฏว่า ภาคการผลิต การผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นมูลค่า 10,861.86 ล้านบาท ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น 7,446.10 ล้านบาท ภาคธุรกิจมีรายได้เพิ่มขึ้น 3,051.45 ล้านบาท และ Factor GDP เพิ่มมูลค่าขึ้น 9,048.74 ล้านบาท และเมื่อพิจารณาภาพรวมทั้งหมดของของระบบเศรษฐกิจ ผลปรากฏว่านโยบายการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจมากกว่านโยบายการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อย

จากผลการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับผลกระทบของการดำเนินมาตรการทางการคลังด้านรายจ่ายรัฐบาลที่มีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจระดับมหภาค ซึ่งผ่านกระบวนการทำงานของค่าตัวทวี (multiplier) ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การดำเนินมาตรการทางการคลังโดยเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐที่ผ่านมาส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจเกิดการเติบโตโดยผ่านกระบวนการทำงานของค่าตัวทวีซึ่งจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด หากได้มีการกระจายรายได้ให้เป็นไปอย่างทั่วถึงควบคู่ตามกันไปด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้มีสิทธิได้รับเช็คช่วยชาติ ในจังหวัดขอนแก่น
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรภาครัฐที่ทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 18 แห่ง และ โรงงานจำนวน 2 แห่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นทั้งสิ้นจำนวน 230 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. แบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด
- 2 วิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression) ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประจำหลังหักภาษี (ตัวแปรอิสระ) กับค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ตัวแปรตาม) การหาค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (The Coefficient of Determination : R^2)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการจัดเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลจำนวน 1 ชุด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามรายได้จากแหล่งต่างๆ ที่คาดว่าจะได้รับ ได้แก่ เงินเดือน รายได้จากอาชีพเสริม ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าล่วงเวลา รายได้คู่สมรส

ส่วนที่ 3 การนำเงิน “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท” ไปใช้จ่ายทั้งหมด หรือบางส่วน ได้แก่ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือน ด้านการศึกษา ด้านการรักษาสุขภาพ ด้านการลงทุนเพื่อเสริมรายได้ในครัวเรือน ด้านสังคม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของบุคลากรภาครัฐที่ทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและทำงานในโรงงาน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 230 คน

4.2. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary) จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น วิทยานิพนธ์ หนังสือ บทความ รายงานทางวิชาการและอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลปฐมภูมิ

4.3. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) โดยใช้สมการถดถอย (regression analysis) เพื่อหาค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (Marginal Propensity to Consume : MPC) จากความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนและค่าตัวทวีคูณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

ในการศึกษาครั้งนี้เลือกใช้แบบจำลองการบริโภคอย่างง่ายตามแนวคิดของ John Maynard Keynes ดังนี้

$$C = a + b Y$$

โดยที่

C = คือรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่อครัวเรือน

b = คือความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย ($0 < b < 1$)

y = คือรายได้หลังหักภาษีต่อครัวเรือน

การหาค่าตัวทวีคูณของเงินโอนก็คืออัตราส่วนของการเปลี่ยนแปลงในรายได้ประชาชาติต่อการเปลี่ยนแปลงในเงินโอนของรัฐบาล หรือ

$$k = \frac{\Delta}{R\Delta}$$

สามารถคำนวณค่าทวีคูณเงินโอนได้ ดังนี้

จาก $Y = C + I \dots\dots\dots (1)$

$C = a + bY_d \dots\dots\dots (2)$

และ $Y_d = Y - T + R \dots\dots\dots (3)$

แทนค่า (3) ใน (2) จะได้ $C = a + b(Y - T + R)$(4)

แทนค่า (4) ใน (1) จะได้ $Y = a + b(Y - T + R) + I$

$$(1 - b)Y = a - bT + bR + I$$

$$Y = \frac{1}{1 - b} (a - bT + bR + I)$$

$$= \frac{1}{1 - b} \left[\frac{a}{1 - b} + \frac{b(T)}{1 - b} + \frac{b(R)}{1 - b} + \frac{I}{1 - b} \right]$$

ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในเงินโอนของรัฐบาลเท่ากับ ΔR รายได้ประชาชาติย่อมเปลี่ยนแปลงไปเป็นจำนวนเท่ากับ

$$\Delta Y = \left[\frac{1}{1 - b} \right] (b) \Delta(R)$$

$$\text{หรือ } \frac{\Delta Y}{\Delta R} = \frac{b}{1 - b}$$

นั่นคือตัวทวีของเงินโอนมีค่าเท่ากับ $k = \frac{b}{1 - b}$

โดยกำหนด

$b =$ คือความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย ($0 < b < 1$)

$I =$ การลงทุนเป็นแบบอิสระ

$T =$ เก็บภาษีแบบเหมาจ่าย

$R =$ รัฐบาลจ่ายเงินโอน

การหาค่าความโน้มเอียงส่วนเพิ่มในการบริโภค (Marginal propensity to consume: MPC) ซึ่งเป็นการหาอัตราส่วนระหว่างการเปลี่ยนแปลงในรายจ่ายเพื่อการบริโภค ต่อการเปลี่ยนแปลงในรายได้ที่ใช้จ่ายได้ นั่นคือ เป็นการวัดของการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ 1 หน่วย หาได้จากสูตร

$$MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y_d}$$

บทที่ 4

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดขอนแก่น

เมืองขอนแก่น มีประวัติความเป็นมายาวนานหากมองย้อนอดีตโดยอาศัย บันทึกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ปรากฏว่า เมื่อปี พ.ศ.2340 มีกลุ่มคนประมาณ 330 คน นำโดยท้าวเพียงเมืองแพนอพยพมาจากบ้านชีโล้น แขวงเมืองสุวรรณภูมิ(ปัจจุบันท้องที่อำเภออาจสามารถจังหวัดร้อยเอ็ด) มาเลือกชัยภูมิตั้งบ้านบึงบอน(บ้านเมืองเก่าอำเภอเมืองขอนแก่น) เป็นที่ตั้งชุมชนใหญ่โดยขออนุญาตและขอยกเป็นเมืองขอนแก่นจากพระยานครราชสีมาและต่อจากนั้น พระยานครราชสีมาได้มีใบบอกไปกรุงรัตนโกสินทร์สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมีพระบรมราชโองการยกฐานะบ้านบึงบอนเป็นเมืองขอนแก่นเมื่อปี พ.ศ.2340 ตั้งท้าวศักดิ์ ซึ่งเป็นท้าวเพียงเมืองแพนเป็นเจ้าเมืองคนแรกให้นามว่า พระนครศรีบริรักษ์บรมราชภักดี ชื่อ ขอนแก่น อาจจะมาจากคำว่า ขามแก่น ซึ่งมีพระธาตุขามแก่นอยู่ในเขตอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ห่างจากที่ตั้งเมืองขอนแก่นไปทางทิศตะวันออกเฉียง ประมาณ 26 กิโลเมตร ท้าวเพียงเมืองแพน จึงได้นำชื่อ ขามแก่น นั้นมาเป็นมงคลนามตั้งชื่อเมืองว่า ขอนแก่น ดังนั้นเมืองขอนแก่นจึงถือได้ว่าเริ่มก่อตั้งเมืองเมื่อปี พ.ศ. 2340 ในเวลาต่อมาเมื่อ พระนครศรีบริรักษ์ฯ (เพียงเมืองแพน)ถึงแก่กรรมเจ้าเมืองคนต่อมา ได้มีการอพยพ เมืองหลายครั้งจากบ้านบึงบอนอพยพไปอยู่บ้านดอนพันชาด(ปัจจุบันบ้านโนนเมือง ตำบลแพ่งอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม บ้านโนนทัน,บ้านดอนบม,บ้านทุ่ม, บ้านเมืองเก่า,บ้านพระลับ อำเภอเมืองขอนแก่นและสุดท้ายมาอยู่ที่บ้านเมืองเก่า(บึงบอน)อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่นในปัจจุบัน

2. ขนาดที่ตั้งอาณาเขต

จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากกรุงเทพฯ 445 กิโลเมตร อยู่ระหว่างเส้นแวงที่ 101 – 103 องศาตะวันออก มีพื้นที่ 10,886 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 6.8 ล้านไร่

3. อาณาเขต

จังหวัดขอนแก่นมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดอุดรธานีจังหวัดเลยและจังหวัดหนองบัวลำภู

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดเพชรบูรณ์

4. ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดขอนแก่น มีสภาพพื้นที่ทั้งหมดลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกและทิศใต้ โดยสามารถแบ่งสภาพพื้นที่ออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. **บริเวณที่สูงทางด้านตะวันตก** เริ่มตั้งแต่อำเภอภูผาม่าน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นเขาหินปูนตะปุ่มตะป่ำ เช่น ภูผักหนาม ภูซำดีหมี เป็นต้น สลับกับพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยที่มีระดับความสูงประมาณ 250 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง จากนั้นพื้นที่จะมีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดไปทางอำเภอสีชมพู อำเภอชุมแพ และอำเภอหนองเรือ ที่มีระดับความสูงประมาณ 200-240 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยมีภูเขารูปแอก หรือภูเวียงวางตัวอยู่ติดอำเภอภูเวียง

2. **บริเวณที่สูงตอนกลางและด้านเหนือ** สภาพพื้นที่เป็นเทือกเขาของภูเก้า ภูเม็ง ภูพานคำ เป็นแนวขวางมาจากด้านเหนือ แล้ววกลงมาทางตะวันตกเฉียงใต้ โดยไหล่เขาด้านนอกมีความสูงและลาดชันมาก มีความสูงประมาณ 300-660 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ส่วนไหล่เขาด้านในมีความลาดชันน้อย มีระดับความสูงประมาณ 220-250 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง สภาพพื้นที่นี้ครอบคลุมพื้นที่อำเภอกระนวน อำเภอเขาสวนกวาง อำเภอน้ำพอง อำเภออุบลรัตน์ อำเภอบ้านฝาง และกิ่งอำเภอโคกโพธิ์ชัย

3. **บริเวณแอ่งโคราช** ครอบคลุมพื้นที่ทางด้านใต้จังหวัด สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความสูงประมาณ 150-200 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีบางส่วนเป็นเนินที่มีระดับความสูงประมาณ 170-250 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางและลาดต่ำไปหาที่ราบลุ่มที่ขนานกับลำน้ำชี ซึ่งมีความสูงประมาณ 130-150 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่บริเวณนี้ได้แก่ ด้านใต้อำเภอกระนวน อำเภอน้ำพอง อำเภอเมือง อำเภอพระยืน อำเภอฆ้องชัย แล้วพื้นที่จะลาดชันขึ้นไปทางตะวันออก เป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดมีความสูงประมาณ 200-250 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง และค่อนข้างราบ มีความสูงประมาณ 170 -180 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ได้แก่ พื้นที่อำเภอชนบท อำเภอบ้านไผ่ อำเภอเวียงน้อย อำเภอเวียงใหญ่ อำเภอพล อำเภอหนองสองห้อง อำเภอเปือยน้อย กิ่งอำเภอบ้านแฮด และกิ่งอำเภอโนนศิลา

5. ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดขอนแก่นขึ้นอยู่กับลมมรสุมที่พัดผ่านประจำปี จัดอยู่ในประเภทภูมิอากาศแบบพื้นเมืองร้อนเฉพาะฤดูฝน (Tropical Savanna Climate) “AW” ตามการจำแนกของ Koppen คือ บริเวณนี้จะมีฝนตกเฉพาะฤดูกาล สลับกับมีช่วงแห้งแล้งที่เห็นได้ชัดเจน ซึ่งในปี 2548 มีอุณหภูมิตลอดปีโดยเฉลี่ย 27 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดตลอดปีโดยเฉลี่ย 23 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดโดยเฉลี่ย 33 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนรวม 937 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 103 วัน ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดแบ่งออกเป็น 3 ฤดูได้แก่ ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ จนถึงปลายเดือนพฤษภาคม ช่วงนี้อากาศจะร้อนอบอ้าวมาก โดยจะร้อนที่สุดในเดือน มีนาคม-พฤษภาคม ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคม จนถึงต้นเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนธันวาคม-กลางเดือนมีนาคม ซึ่งช่วงนี้จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศจีน พัดเอาความหนาวเย็นและความแห้งแล้งลงมา

6. ประชากร

จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนประชากร ณ เดือนธันวาคม 2551 ทั้งจังหวัด 1,756,101 คน แบ่งเป็นชาย จำนวน 871,047 คน หญิง จำนวน 88,5054 คนใน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยประมาณ 160 คน/ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนข้อมูลปี 2552 จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนครัวเรือนรวม 510,219 ครัวเรือน ในปี 2549 จำนวนนี้เป็นครัวเรือนเกษตรกร 200,733 ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 41.80 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในจังหวัด (ที่มา : สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย)

7. สภาพเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจหลักของจังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตร 4.132 ล้านไร่ (ร้อยละ 60.8 ของพื้นที่จังหวัด) ประชากรประกอบอาชีพทางการเกษตร 224,704 ครัวเรือน (ร้อยละ 45.89) จำนวนคนทำงานในภาคเกษตร 395,832 คน พืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด ได้แก่ ข้าว อ้อยและมันสำปะหลัง รองลงมา คือ ด้านพาณิชยกรรมและบริการ จังหวัดขอนแก่นมีโรงแรม 99 แห่ง ห้องพัก 4,606 ห้อง มีศูนย์การค้าขนาดใหญ่ 5 แห่ง

และขนาดกลาง 3 แห่ง(ที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น)มีโรงงานผลิตเอทานอล 2 แห่ง
สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง 499 แห่ง สถานีบริการก๊าซธรรมชาติ (NGV) 8 แห่ง สถานีบริการก๊าซ
LPG 19 แห่ง และร้านจำหน่ายก๊าซหุงต้ม (LPG) 10 แห่ง(ที่มา: สำนักงานพลังงานจังหวัดขอนแก่น)

8. แรงงาน

ตารางที่ 4.1 จำนวนประชากรอายุ 15 ขึ้นไป จำแนกตามระดับการศึกษาและเพศ ปี 2551

ชั้นการศึกษาที่สำเร็จ	รวม total	%	ชาย male	%	หญิง female	%
รวมยอด	1,276,179	100	634,019	49.68	642,160	50.31
ไม่มีการศึกษา	30,723	2.4	3,886	0.3	26,837	2.1
ต่ำกว่าประถมศึกษา	481,098	37.7	208,099	16.3	272,999	21.4
ประถมศึกษา	284,375	22.2	147,454	11.6	136,921	10.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	241,176	18.9	136,604	10.7	104,572	8.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย						
-สายสามัญ	87,676	6.9	50,954	4.0	36,722	2.9
-สายอาชีพศึกษา	41,845	3.3	22,847	1.8	18,998	1.5
-สายวิชาการศึกษา	245	0.1	135	0.01	110	.008
มหาวิทยาลัย						
-สายวิชาการ	37,639	2.9	21,244	1.7	16,395	1.2
-สายอาชีพ	50,599	3.9	32,221	2.5	18,378	1.4
-สายวิชาการศึกษา	20,802	1.6	10,574	0.8	10,228	0.8

ที่มา: เว็บไซต์สำนักงานแรงงานจังหวัดขอนแก่น(<http://www.khonkaen.mol.go.th/?id=1>)

9. ผลการศึกษาวิจัย

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 113,741 คน โดยเจาะจงศึกษาพฤติกรรมกรการใช้จ่าย “เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ” ของกลุ่มตัวอย่างที่

ทำงานอยู่ในสถานประกอบการของจังหวัดขอนแก่นทั้งสิ้น 20 แห่ง จำนวน 230 คน โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 3 การนำเงิน เช็คช่วยชาติ 2,000.- บาทไปใช้จ่าย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

1.1.สถานประกอบการที่ตอบแบบสอบถาม การศึกษาพฤติกรรม การใช้จ่ายโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชน “ เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ” จากการสำรวจข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 แห่ง มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 230 คน ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประเภทลูกจ้างที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ ภาคราชการและเอกชน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ จำนวนบุตร จำนวนสมาชิก ที่พักอาศัย และ การใช้จ่ายอุปโภคบริโภคก่อนได้รับเช็ค ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และ สัดส่วนรายชื่อสถานประกอบการของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
1	เทศบาลตำบลท่าพระ	14	6.0
2	เทศบาลตำบลบ้านเป็ด	18	7.8
3	เทศบาลตำบลสาวะถี	17	7.4
4	เทศบาลตำบลบ้านค้อ	12	5.3
5	เทศบาลตำบลเมืองเก่า	14	6.0
6	เทศบาลตำบลบ้านทุ่ม	13	5.7
7	เทศบาลตำบลหนองคู	10	4.3
8	เทศบาลตำบลสำราญ	8	3.5
9	เทศบาลตำบลโนนท่อน	8	3.5

10	เทศบาลตำบลพระลับ	13	5.7
11	อบต. โคกสี	9	3.9
12	อบต.คอนช้าง	9	3.9
13	อบต.คอนหัน	6	2.6
14	อบต.แดงใหญ่	8	3.5
15	อบต.ท่าพระ	8	3.5
16	อบต.บ้านห้วย	9	3.9
17	อบต.บึงเนียม	11	4.8
18	อบต.ศิลา	14	6.0
19	บริษัท เอ็น เค แอปเฟอร์เรล	14	6.0
20	บริษัทแหและอวนขอนแก่น	15	6.5

ที่มา: จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ เทศบาลตำบลบ้านเป็ด ตอบแบบสอบถามมากที่สุด จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.80 รองลงมา เป็นเทศบาลตำบลสวาทิจ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 บริษัทแหและอวน ขอนแก่น จำกัด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 และองค์การบริหารส่วนตำบลโนนท่อนเป็นสถานประกอบการที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

1.2. ผู้ตอบแบบสอบถามที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการแยกตามประเภท

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และ สัดส่วนตามตำแหน่งงานของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ประเภทลูกจ้าง	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
1	ลูกจ้างเอกชน	29	12.6
2	ลูกจ้างส่วนราชการ	201	87.4

ที่มา: จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างทำงานอยู่สถานประกอบการที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาลตอบแบบสอบถามมากที่สุด จำนวน 201

คน คิดเป็นร้อยละ 87.4 และรองลงมาเป็นลูกจ้างทำงานอยู่ในภาคเอกชน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6

1.3. จำนวนและสัดส่วนเพศผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
ชาย	114	49.6
หญิง	116	50.4

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 ที่เหลือเป็นเพศชายตอบแบบสอบถาม จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6

1.4. ช่วงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
15-20	18	7.83
21-30	96	41.74
31-40	72	31.36
41-60	44	19.13

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.5 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ดังนี้
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือกลุ่ม ช่วงอายุ 21-30 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็น ร้อยละ

- 31.36 - ผู้ที่ตอบแบบสอบถามรองลงมาคือกลุ่ม ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็น ร้อยละ 31.36
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือกลุ่ม ช่วงอายุ 15-20ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.83

1.5.ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวน และ สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
มัธยมศึกษา / ปวช.	78	33.9
อนุปริญญา / ปวส.	65	28.3
ปริญญาตรี	48	20.9
ปริญญาโท	16	6.9
อื่นๆ ป.4	23	10.0

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีดังนี้

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือกลุ่ม จบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา /ปวช. จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามรองลงมาคือกลุ่ม จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามจบการศึกษาระดับ ป.4 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือกลุ่มจบการศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวน 16คน คิดเป็นร้อยละ 6.9

1.6. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวน และ สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
โสด	87	37.8
สมรส	124	53.9
หม้าย/หย่าร้าง	19	8.3

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามดังนี้

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีสถานภาพสมรส มีจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 53.9
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามรองลงมา มีสถานภาพโสด มีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8
- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3

1.7. จำนวนผู้ที่อยู่ในความอุปการะผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวน และ สัดส่วนในอุปการะของกลุ่มตัวอย่าง

บุตร (คน)	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
1-2	102	44.3
3-5	31	13.5
อื่นๆ ไม่มีบุตร	97	42.2

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.8 พบว่าผู้ที่อยู่ใอุปการะของผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้

- กลุ่มที่ตอบแบบสอบถามเลี้ยงดู/อุปการะบุตรมากที่สุดจำนวน 1-2 คน มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3

- รองลงมา กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามไม่มีบุตรมีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2

- และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีการเลี้ยงดู/อุปการะบุตรจำนวน 3-5 คน มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5

1.8. ผู้ที่พักอาศัยอยู่กับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวน และ สัดส่วนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

สมาชิกในครัวเรือน (คน)	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
1-3	62	26.9
4-6	94	40.9
7-8	43	18.7
อื่นๆ มาพักอาศัยเป็นครั้งคราววันหยุด สัปดาห์, ปิดเทอม	31	13.5

ที่มา: จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.9 สมาชิกพักอาศัยในครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีสมาชิกพักอาศัยในครัวเรือนมากที่สุดมี 4-6 คน มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีสมาชิกพักอาศัยในครัวเรือนรองลงมามี 1-3 คน มีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 26.9

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีสมาชิกพักอาศัยในครัวเรือนในครัวเรือน 7-8 คน มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีสมาชิกพักอาศัยในครัวเรือนเป็นครั้งคราวเนื่องจากจะกลับมาพักอาศัยในช่วงวันหยุดจากการประกอบอาชีพ /การไปทำงานต่างท้องถิ่น มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5

1.9. จำนวนที่อยู่อาศัยผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวน และ สัดส่วนที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

ที่พักอาศัย	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
บ้านพักของสถานประกอบการ	5	2.2
เช่าบ้านอยู่	39	16.9
บ้านของตนเองหรือคู่สมรส	43	18.7
บ้านของบิดา/มารดา	113	49.1
เช่าซื้อ/ผ่อนชำระ	14	6.1
อื่น ๆ อาศัยบ้านญาติ	16	6.9

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.10 พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีที่พักอาศัยดังนี้

- ที่พักอาศัยอยู่บ้านของบิดา/มารดามากที่สุดมีจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1
- รองลงมาพักอาศัยบ้านของตนเอง/คู่สมรสมีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7
- ที่พักอาศัยโดยเช่าบ้านอยู่เองจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9
- ที่พักอาศัยบ้านที่เช่าซื้อ/ผ่อนชำระ มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1
- ที่พักอาศัยอยู่กับเพื่อน /ญาติ มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9
- และมีผู้ที่พักอาศัยอยู่ในสถานประกอบการมีน้อยที่สุดจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ

2.2

ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ค่าจ้างรายเดือน และรายได้อื่น

2.1 ค่าจ้างรายเดือน

ตารางที่ 4.11 แสดงช่วงเงินเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
น้อยกว่า 4,500 บาท	3	1.3
4,501 - 8,000 บาท	40	17.4

8,001 – 11,500 บาท	128	55.7
11,501-15,000 บาท	59	25.7

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามดังนี้

- ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีค่าจ้างอยู่ระหว่าง 8,001 -11,500 บาท มีจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7
- รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ระหว่าง 11,501-15,000 มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7
- และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีค่าจ้างน้อยกว่า 4,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.3

2.2 รายได้อื่น

ตารางที่ 4.12 แสดงรายได้จากแหล่งอื่นนอกเหนือรายได้ประจำของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
รายได้จากคู่สมรส	52	22.6
รายได้จากการทำไร่ ทำนา	87	37.8
รายได้จากการค้าขาย ของคนในครัวเรือน	63	27.4
รายได้จากการกู้ยืม	28	12.2

ที่มา : จากการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.12 รายได้นอกเหนือจากค่าจ้างประจำ ดังนี้

- ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีรายได้นอกเหนือจากเงินเดือนคือรายได้จากการทำไร่ ทำนาจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8
- รองลงผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้จากการค้าขายของคนในครัวเรือนมีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4
- และผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้จากการกู้ยืมน้อยที่สุด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2

ส่วนที่ 3 การนำเงิน เช็คช่วยชาติ 2,000.- บาท ไปใช้จ่าย

ตารางที่ 4.13 แสดงการใช้จ่าย เช็ค ช่วยชาติ 2,000.- บาท

ลำดับที่	ประเภทค่าใช้จ่าย	จำนวน (N=230)	ร้อยละ (100)
1	ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคประจำวัน เช่น ค่าอาหาร ของใช้ในครัวเรือน ค่าน้ำมันรถ	167	72.6
2	ค่าใช้จ่ายเพื่อการผ่อนชำระหนี้ เช่น ค่าผ่อนบ้าน ค่าเช่า บ้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า ค่ารถยนต์/รถจักรยานยนต์ เงินกู้ยืม เงินต้น / ดอกเบี้ย	94	40.9
3	ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา	25	10.9
4	ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปการะบุคคลในครอบครัว บิดา/ มารดา บุตร พี่ น้อง ญาติ	38	16.5
5	ค่าใช้จ่ายทางสังคม เช่น งานแต่ง ขึ้นบ้านใหม่ งานศพ ทำบุญ ฯ	46	20
6	ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาสุขภาพตนเอง และในครอบครัว	42	18.3
7	ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนเสริมรายได้ครอบครัว เช่น เรียน เสริมสวย ฝึกอาชีพ ปลูกผักสวนครัว ฯ	23	10
8	ค่าใช้จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เคเบิลทีวี	106	46.1
9	ค่าใช้จ่ายในการเก็บออม		
	9.1 เก็บออมเข้าบัญชีตนเอง	29	12.6
	9.2 เก็บออมให้บุตร	25	10.9
	9.3 เก็บออมให้บิดามารดา	12	5.2
	9.4 ส่งเบี้ยประกันชีวิต	8	3.5
10	อื่นๆ พาครอบครัวไปทานอาหารนอกบ้าน	7	3.0

ที่มา: จากแบบสอบถามการจัดเก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.13 การนำเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ไปใช้จ่าย ดังนี้

1.การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

การนำเช็คไปใช้จ่ายจากการสอบถามผู้ประกันตนจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคมากที่สุด เช่น ค่าอาหาร ของใช้ในครัวเรือน ค่าน้ำมันรถ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 72.60 รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เคเบิลทีวี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 และค่าใช้จ่ายเพื่อการผ่อนชำระหนี้ เช่น ค่าผ่อนบ้าน ค่าเช่าบ้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า ค่ารถยนต์/รถจักรยานยนต์ เงินกู้ยืมเงินต้น / ดอกเบี้ย จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 ค่าใช้จ่ายที่น้อยที่สุดพาครอบครัวไปทานอาหารนอกบ้าน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

2. การใช้จ่ายเพื่อการออม

การใช้จ่ายเพื่อการออมของผู้ประกันตนพบว่า มีเก็บออมทั้งหมดโดยการเก็บออมเข้าบัญชีตนเองมากที่สุด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 รองลงมาเก็บออมให้บุตร จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 และการประกันเป็นการออมที่น้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ จำนวน 230 คน วิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ดังนี้

$$C = a + bY$$

กำหนดให้ Y คือ รายได้หลังหักภาษี

C คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

จากการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประจำ และค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถแสดงค่าสมการบริโภค ได้ดังนี้

$$\text{จากสมการ } c = a + bY$$

$$\text{จะได้ } c = 192.3395 + 0.868Y$$

$$R^2 = 0.8857$$

$$\text{Durbin-Watson} = 1.9175$$

จากผลการประมาณค่าโดยใช้วิธีความคลาดเคลื่อนกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square Method) สรุปได้ว่า ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (MPC) ของผู้ประกันตนมีค่าเท่ากับ 0.8857 โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R^2) ร้อยละ 88.57 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความเหมาะสมสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ดีและค่า Durbin-Watson เท่ากับ

1.9175 ซึ่งเข้าใกล้ 2 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน สามารถนำมาใช้คำนวณหาค่าตัวทวีทางด้านค่าใช้จ่ายเงินโอนของภาครัฐได้ ดังนี้

$$k = \frac{b}{1 - b}$$

$$k = \frac{0.8688}{1 - 0.8688}$$

$$\therefore k = 6.6219$$

จากผลลัพธ์ที่ได้ เมื่อค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคเท่ากับ 0.8688 จะได้ค่าตัวทวีของการใช้จ่ายเงินโอนภาครัฐ เท่ากับ 6.6219 หมายความว่า จากการใช้จ่ายเงินของภาครัฐในโครงการเช็คช่วยชาติเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้เกิดผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับ 6.6219 บาท ดังนั้นงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินโครงการเช็คช่วยชาติ (TR) ของผู้มีสิทธิที่ได้รับ เช็คช่วยชาติ 2,000 บาท ในจังหวัดขอนแก่น 227,482,000 บาท (คน 113,741 X 2,000 บาท สิ้นสุด ณ วันที่ 30 กันยายน 2552 ที่มา:คม ชัด ลึก ออนไลน์ 26 มีนาคม 2552 (www.komchadluek.net เข้าถึง วันที่ 10 สิงหาคม 2554)) จะส่งผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดขอนแก่น ดังนี้

$$\text{จาก } Y_0 = \frac{b}{1 - b} \text{ TR}$$

$$\text{จะได้ } Y_0 = \left[\frac{0.8688}{1 - 0.8688} \right] 227,482,000$$

$$Y_0 = 1,506,374,707.31$$

\therefore ค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดขอนแก่น = 1,506,374,707.31 ล้านบาท

จากการศึกษาผลกระทบของค่าตัวทวีจากการโอนเงินภาครัฐ (โครงการเช็คช่วยชาติ) สรุปได้ ดังนี้

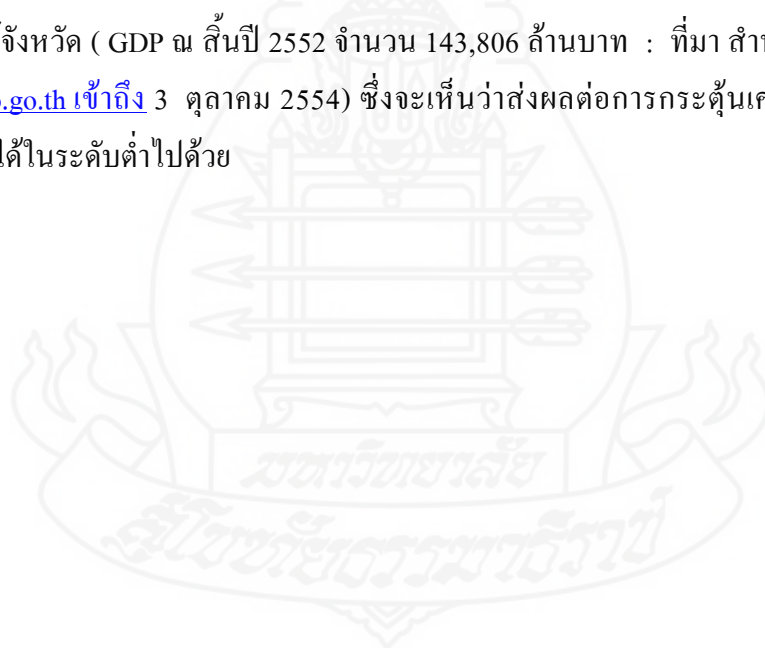
ตารางที่ 4.14 แสดงผลกระทบของค่าตัวทวีของการใช้จ่ายเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท

สถานะทางสังคม	ค่าความโน้มเอียงหน่วย	ค่าตัวทวีการใช้จ่ายเงินโอนของ	งบประมาณรายจ่าย	การเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวม	ผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ

	สุดท้ายในการ บริโภค (MPC)	ภาครัฐ (k)	โครงการเช็ค ช่วยชาติ (ล้านบาท)	(GPP) ล้านบาท	สิ้น ปีงบประมาณ 52 ของ จังหวัด ขอนแก่น (ล้านบาท)
ผู้มีสิทธิ	0.8688	6.6219	227.482	1,506.374	143,806

ที่มา: จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.14 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิที่ทำงานอยู่สถานประกอบการในจังหวัดขอนแก่น มีค่าตัวทวีเท่ากับ 0.8688 ซึ่งหากรัฐบาลตัดสินใจใช้จ่ายเงิน “โครงการเช็คช่วยชาติ” รวมจำนวน 227,482,000 ล้านบาทจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดขอนแก่นเพิ่มขึ้น 1,506,374,707.31 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 1.04 ของ GDP (Gross Provincial Products) หรือผลิตภัณฑ์จังหวัด (GDP ณ สิ้นปี 2552 จำนวน 143,806 ล้านบาท : ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ (www.nso.go.th เข้าถึง 3 ตุลาคม 2554) ซึ่งจะเห็นว่าส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัดขอนแก่นได้ในระดับต่ำไปด้วย

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพการใช้จ่ายของกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ จังหวัดขอนแก่น จะมีผลกระทบจากการใช้จ่ายเงินงบประมาณด้านเงินโอนภาครัฐ (TR) ตาม “โครงการ เชื้อช่วยชาติ” ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่รัฐบาลใช้กระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น โดยการอุดหนุนค่าครองชีพ 2,000 บาท ให้กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า เดือนละ 15,000 บาท โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจโดยแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์และนำมาหาค่าความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) ตามหลักวิชาทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าตัวทวีด้านเงินโอนภาครัฐที่จะนำมาใช้อธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1.สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากข้อมูลผลการใช้จ่ายเงินตามโครงการเชื้อช่วยชาติ จังหวัดขอนแก่น ของกระทรวงการคลัง สิ้นสุด ณ วันที่ 30 กันยายน 2552 ปรากฏว่ารัฐบาลได้ดำเนินการเบิกจ่ายเงินงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 227,482,000 ล้านบาท เพื่อโอนเงินให้กับกลุ่มผู้ทำงานอยู่ในสถานประกอบการที่มีสิทธิได้รับเชื้อช่วยชาติโดยตรง ซึ่งจากแนวคิดทางทฤษฎีของตัวทวี (Multiplier) ที่ว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระในที่นี้หมายถึงเงินโอนภาครัฐ (TR) จะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามในที่นี้หมายถึงรายได้ประชาชาติ (GDP) โดยมีค่าตัวทวีที่แสดงถึงสัดส่วนของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งจะแปรผันตามค่าความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย 0.8686 โดยมีค่าตัวทวีของการใช้จ่ายเงินโอนภาครัฐเท่ากับ 1,506,374,707.31 ล้านบาท ซึ่งสอดคล้องกันทฤษฎี การบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวร ของ Milton Friedman เชื่อว่าครัวเรือนจะมีพฤติกรรมในการ จัดสรรรายได้เพื่อการบริโภคโดยอิงกับรายได้ในระยะยาว (Long term income) ที่คาดว่าจะได้รับมากกว่า ทั้งนี้เขาได้กำหนดให้รายได้ประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ รายได้ถาวร (permanent income) รายได้ชั่วคราว (transitory income) และกำหนดให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคประกอบไปด้วย 2 ส่วนเช่นกัน คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวร (permanent consumption), ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว (transitory consumption) และเชื่อว่ารายได้ชั่วคราวซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดขึ้น โดยไม่คาด

ผันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง อาจมีค่าเป็นบวกหรือลบ แต่ในระยะยาวแล้วรายได้ส่วนนี้จะหักกลบลบกันพอดี ดังนั้นในระยะยาว รายได้ที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาใดเวลาหนึ่ง จึงมีเฉพาะส่วนของรายได้ถาวรเท่านั้น ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกันนี้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในระยะยาวที่เกิดขึ้นจริง จึงมีเฉพาะส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวรด้วยเช่นกัน ภายใต้ข้อสมมติที่ว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง

- 1) รายได้ถาวรกับรายได้ชั่วคราว
- 2) ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวร กับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว
- 3) รายได้ชั่วคราวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว

จะได้ว่าปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนในระยะยาว จะขึ้นอยู่กับรายได้ถาวร (ควรเป็นรายได้หลังหักภาษีแล้ว) มีความสัมพันธ์กันในสัดส่วนคงที่ โดย APC มีค่าคงที่ และมีค่าเท่ากับ MPC

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่ามาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลระยะแรก (มาตรการเร่งด่วน) โดยผ่านโครงการเช็คช่วยชาติสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นได้ เนื่องจากการใช้จ่ายเงินโอนภาครัฐ ส่งผลทำให้ระดับการบริโภคเพิ่มสูงขึ้นและส่งผลต่อ GDP (Gross Provincial Products) ผลิตภัณฑ์จังหวัดขอนแก่น ร้อยละ 1.04

2. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลกระทบจากการใช้จ่ายเงินตามโครงการเช็คช่วยชาติ ของจังหวัดขอนแก่น ที่รัฐบาลดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณจำนวน 227,482,000 ล้านบาท นั้นส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ โดยมีการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนมากที่สุด เช่นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคประจำวัน เช่น ค่าอาหาร ของใช้ในครัวเรือน ค่าน้ำมันรถ คิดเป็นร้อยละ 72.6 รองลงมาได้แก่ค่าใช้จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เคเบิลทีวี คิดเป็นร้อยละ 46.1 และ ค่าใช้จ่ายเพื่อการผ่อนชำระหนี้ เช่น ค่าผ่อนบ้าน ค่าเช่าบ้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า ค่ารถยนต์/รถจักรยานยนต์ เงินกู้ยืมเงินต้น/ดอกเบี้ย คิดเป็นร้อยละ 40.9 และเนื่องจากจังหวัดขอนแก่นพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีอุตสาหกรรมภาคการผลิตน้อย เป็นอุตสาหกรรมการผลิตโดยใช้วัตถุดิบทางการเกษตรเป็นสำคัญ มีการจ้างแรงงานที่มีความรู้ต่ำ ไปถึงแรงงานเป็นแรงงานกึ่งฝีมือ อัตราค่าจ้างที่ได้รับอยู่ระหว่าง 8,000 - 11,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.7 ของค่าจ้างทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการอุดหนุนตามมาตรการฯ ดังกล่าวให้ประโยชน์แก่ผู้มีรายได้ต่ำที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่นส่งผลช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นได้ดี เนื่องจากผู้มีรายได้ต่ำเหล่านี้จะนำ

เงินอุดหนุนที่ได้รับไปใช้จ่ายเกือบทั้งหมด อันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่ต้องใช้จ่ายเงินให้ถึงมือประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยโดยตรง แม้ว่าจะไม่สามารถจ่ายเงินให้กับผู้มีรายได้น้อยในประเทศอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ (เช่น แม่บ้าน นักเรียน ผู้พิการ) เนื่องจากเป็นข้อจำกัดของรัฐบาลที่สำคัญได้แก่ ภาระหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้น การป้องกันการรั่วไหลของเงิน และความสามารถในการตรวจสอบ นอกจากนี้โครงการช่วยเหลือชาติถือเป็นเพียงส่วนหนึ่งใน 16 มาตรการ ที่รัฐบาลใช้กระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้นเท่านั้น โดยยังมีลักษณะการโอนเงินจากภาครัฐบาลไปสู่ประชาชนโดยตรง ในส่วนของกระทรวงแรงงานได้จัดทำโครงการมาตรการ 3 ลด 3 เพิ่ม ได้แก่ โครงการลดอัตราเงินสมทบนายจ้าง/ลูกจ้าง โครงการลดการว่างงานของลูกจ้าง (ให้สินเชื่อยุติการเลิกจ้างของลูกจ้าง) โครงการถูกเลิกจ้างได้รับเงินชดเชยจากนายจ้าง โครงการลดการเคลื่อนย้ายแรงงานส่งเสริมให้พัฒนาธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยให้ผู้ประกันตนกู้ยืมเงินจากธนาคาร (ชกส.) โครงการจ้างงานเร่งด่วน โครงการจ้างเร่งด่วน จ้างคนในชุมชนทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะและพื้นที่ในชุมชน เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 จากการที่รัฐบาลใช้จ่ายเงินตามโครงการ “ เชื้อช่วยชาติ 2,000 บาท ” นั้นจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วนโดยเน้นกลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อย กลุ่มผู้ใช้แรงงานที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ เพื่อเป็นการชะลอความเดือดร้อนเบื้องต้น แต่การช่วยเหลือให้ประชาชนได้รับการกินดีอยู่ดี และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในระยะยาวนั้นจะเป็นรากฐานการดำรงชีพของประชาชนส่วนใหญ่ รัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมการจ้างแรงงาน รวมถึงการสร้างงานในท้องถิ่นควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่องด้วย โดยเฉพาะการสร้างงานด้านสาธารณสุขปโภค - สาธารณูปการ เช่น การพัฒนาเส้นทางคมนาคม การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคการเกษตร ส่งเสริมการฝึกอาชีพ การนำวัตถุดิบการเกษตรภายในชุมชนมาแปรรูป โดยส่วนราชการต้องให้มีการจัดการฝึกอบรมมีการดำเนินการต่อยอด เพื่อนำไปสู่ภาคการตลาด รวมถึงการให้แนวคิดการดำเนินชีวิตอย่างค่อยเป็น ค่อยไป ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มุ่งเน้นให้ชุมชนเข้มแข็งมีภูมิคุ้มกันในความมีเสถียรภาพการดำเนินชีวิต เนื่องจากมาตรการฯ ดังกล่าวจะทำให้ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ในระยะยาว และครอบคลุมถึงชุมชนอย่างยั่งยืนทั่วถึง

3.2 โครงการเชีคช่วยชาติเป็นเพียงส่วนหนึ่งใน 16 มาตรการที่รัฐบาลใช้กระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้นเท่านั้น โดยยังมีอีกหลายมาตรการที่มีลักษณะการโอนเงินจากภาครัฐไปสู่ประชาชนโดยตรง ได้แก่ โครงการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 15 ปี โครงการสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชียงรุก ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยภาพรวม เพื่อแสดงให้เห็นว่าการใช้จ่ายเงินโอนของรัฐบาลตามโครงการต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้วสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้นได้มากน้อยเพียงใด

3.3 การใช้จ่ายเงินโอนภาครัฐในหลายประเทศจะเลือกจ่ายโดยใช้ฐานข้อมูลผู้เสียภาษี แต่ในกรณีของประเทศไทยได้เลือกวิธีการจ่ายโดยใช้ฐานข้อมูลจากระบบประกันสังคม เนื่องจากฐานข้อมูลผู้เสียภาษียังไม่ถูกต้องครบถ้วน โดยมีประชากรที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลผู้ชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพียงประมาณ 6 ล้านคน ดังนั้นระบบฐานข้อมูลเศรษฐกิจของประเทศจึงถือเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการตัดสินใจดำเนินมาตรการทางการคลังภาครัฐ ทุกฝ่ายจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่มีมาตรฐานและครอบคลุม อันที่จะทำให้การวางแผนและกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

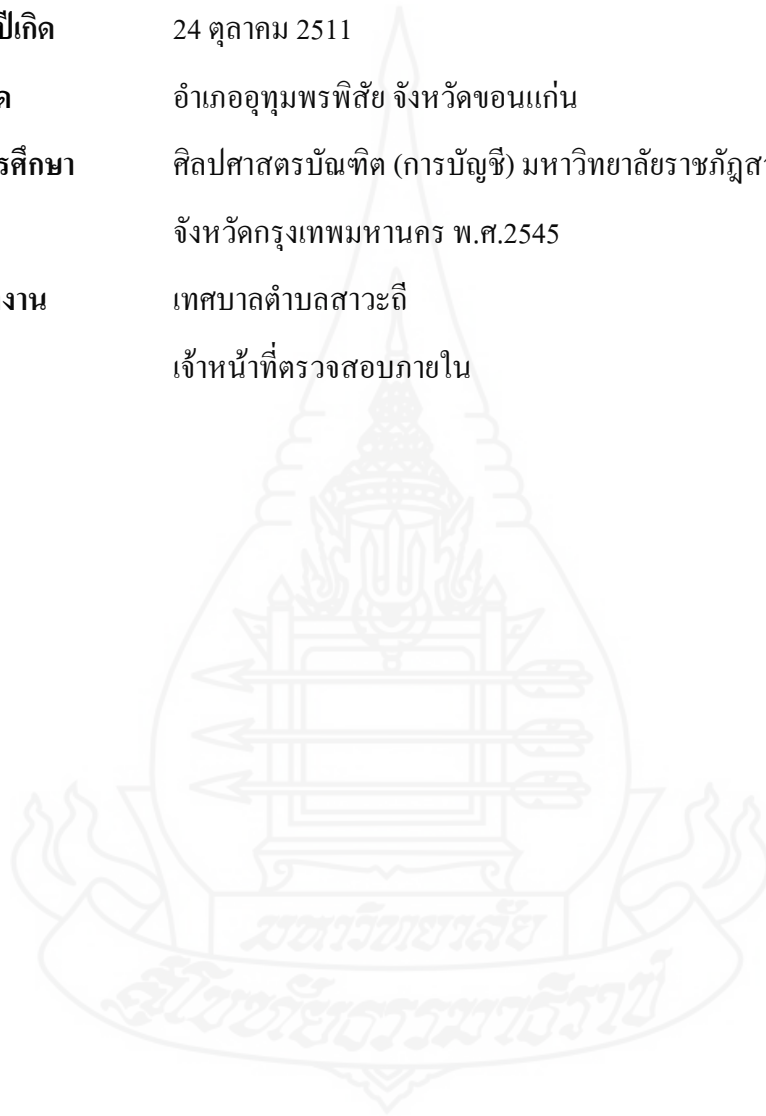
บรรณานุกรม

- มงคล ดอนขวา (2528) แบบอย่างการใช้จ่ายในการบริโภคของแรงงานไทยในภาคอีสานที่เคยไปทำงานต่างประเทศ กรณีศึกษาอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น และอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อัจฉราภินันท์ คงคาน้อย (2531) แบบแผนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนในประเทศไทย กับระดับความยากจน, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กาญจณี พลจันทร์และสุวรรณี วัธนจิตต์ (2525) รูปแบบการอุปโภคบริโภคในประเทศไทย: รายงานผลงานวิจัย กรุงเทพฯ:เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม (2538) ปัญหาแรงงานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ:โครงการหนังสือเล่มที่ 3 ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก
- นุกูล โกกิจ (2539) ค่าใช้จ่ายของผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม : รายงานการศึกษา มูลนิธิอรรถมณี พงศ์พจน์
- ยรรยง หอมศรีवलานนท์ (2542) ชีวิตทางเศรษฐกิจของแรงงานต่างถิ่นในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ :การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ณัฐยา โชติกอภา (2542) พฤติกรรมการบริโภคของแรงงานต่างถิ่นในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง.ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ,บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา
- อเนก เขียวถาวร (2538) เศรษฐศาสตรมหาภาค 1. กรุงเทพมหานคร ชวนพิมพ์.
- พงษ์เทพ พรศิริเจริญพันธ์ (2543) “การประเมินประสิทธิผลโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจตามมาตรการการใช้จ่ายภาครัฐ กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) สาขาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- บุญชูบ ส่งตระกูลศักดิ์ (2545) “ผลกระทบของมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- กรรณา มานะดี (2546) “ผลกระทบทางเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษา บ้านกุดไข่มุน อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มาลิกา ปัญญา (2547) “ผลของตัวทวีที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุริย์ แซ่เป้ (2544) “ผลกระทบของนโยบายการคลังโดยใช้บัญชีเมตริกซ์สังคม” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นายกรัฐมนตรี, สำนัก “รายงานความก้าวหน้าโครงการเซ็ดช่วยชาติ” จาก www.chuaichart.com (เข้าถึง วันที่ 30 กันยายน 2554)
- หนังสือพิมพ์: คม ชัด ลึก ออนไลน์ 26 มีนาคม 2552 จาก www.komchadluek.net (เข้าถึง วันที่ 10 สิงหาคม 2554)
- สำนักงานแรงงานจังหวัด ขอนแก่น “ข้อมูลงานแรงงานจังหวัดขอนแก่น” จาก <http://www.khonkaen.go.th/?id=1> (เข้าถึงวันที่ 20 สิงหาคม 2554)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ “สถิติพื้นฐานที่เป็นอนุกรมเวลา” จาก <http://www.nso.go.th> (เข้าถึงวันที่ 3 ตุลาคม 2554)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายไชยพศ หล้าธรรม
วัน เดือน ปีเกิด	24 ตุลาคม 2511
สถานที่เกิด	อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดขอนแก่น
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (การบัญชี) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2545
สถานที่ทำงาน	เทศบาลตำบลสาวะถี
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำศึกษาค้นคว้าอิสระระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อศึกษาการใช้จ่ายเงินโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ : กรณีศึกษาข้าราชการส่วนท้องถิ่นและผู้ใช้แรงงานในโรงงานที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านให้ข้อมูลและความเห็นตามแบบสอบถามนี้ และขอชี้แจงว่าข้อมูลของท่านในครั้งนี้จะถูกนำไปใช้ในเชิงวิชาการเท่านั้น ซึ่งในการนำข้อมูลไปใช้ไม่ได้ระบุชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม จึงไม่กระทบต่อผู้ตอบ และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือมีผลอื่นใดติดตามมา จึงขอความกรุณาท่านให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่ได้ให้ข้อมูลมา ณ ที่นี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 การนำเงิน“เช็คช่วยชาติ” 2000.-บาท ไปใช้จ่าย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ปัจจุบันท่านทำงานใน (อบจ., เทศบาล, อบต. หน่วยงาน)..... อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น
2. ระดับ..... ส่วน/แผนก.....
3. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
4. อายุ.....ปี
5. การศึกษาระดับสูงสุดของท่าน
 - 1) มัธยมศึกษา/ปวช. 2) อนุปริญญา/ปวส. 3) ปริญญาตรี
 - 4) ปริญญาโท 5) อื่นๆ
6. สถานภาพ
 - 1) โสด 2) สมรส 3) หม้าย/หย่าร้าง 4) อื่นๆ.....
7. จำนวนบุตร.....คน
8. จำนวนสมาชิกที่อยู่กับท่าน (สามี ,ภรรยา ,บุตร ,บิดา,มารดา, ญาติ) จำนวน.....คน
9. ที่พักอาศัยของท่านปัจจุบัน
 - 1) เป็นบ้านพักสวัสดิการ 2) เช่าบ้านอยู่

- 3) บ้านของตนเองหรือคู่สมรส
 4) เป็นบ้านของบิดา-มารดา
 5) เช่าซื้อ ผ่อนชำระ
 6) อื่นๆ

ส่วนที่ 2 รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.เงินเดือน

- น้อยกว่า 4,500 บาท
 4,501-8,000 บาท
 8,001-11,500 บาท
 11,501-15,000 บาท

2.รายได้อื่น(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 2.2.1 รายได้จากคู่สมรส.....บาท
 2.2.2 รายได้จากการทำไร่ ทำนา.....บาท
 2.2.3 รายได้จากการค้าขาย ของคนในครัวเรือน.....บาท
 2.2.4 รายได้จากการกู้ยืม.....บาท

ส่วนที่ 3 การนำเงิน 2,000.- บาท “เช็คช่วยชาติ” ไปใช้จ่าย

- 1) ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคประจำวัน เช่นค่าอาหาร ของใช้ในครัวเรือนฯ ค่าเดินทาง (น้ำมันรถ) จำนวน.....บาท
- 2) ค่าใช้จ่ายเพื่อการผ่อนชำระหนี้ ค่าผ่อนบ้าน ค่าเช่าบ้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า สิ่งอำนวยความสะดวก ค่ารถยนต์ /มอเตอร์ไซค์ เงินกู้ยืมชำระเงินกู้เงินต้น / ดอกเบี้ย จำนวน.....บาท
- 3) ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา จำนวน.....บาท
- 4) ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปการะบุคคลในครอบครัว เช่น.....จำนวน.....บาท
- 5) ค่าใช้จ่ายทางสังคม เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบุญ งานศพ จำนวน.....บาท
- 6) ค่าใช้จ่ายเพื่อการรักษาสุขภาพบุคคลในครอบครัว จำนวน.....บาท
- 7) ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุน เพื่อเสริมรายได้ให้ครอบครัว เช่น.....จำนวน.....บาท
- 8) จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ จำนวน.....บาท
- 9) ค่าใช้จ่ายการเก็บออม เช่น
 - 9.1 เก็บออมเข้าบัญชีธนาคารของตนเอง จำนวน.....บาท
 - 9.2 เก็บออมให้บุตร จำนวน.....บาท
 - 9.3 เก็บออมให้บิดามารดา จำนวน.....บาท
 - 9.4 ส่งเบี้ยประกันชีวิต จำนวน.....บาท

10) อื่นๆ เช่น.....จำนวน.....บาท

😊ขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม😊

ภาคผนวก ข

ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงิน

โครงการเชื้อช่วยชาติ

ด่วนที่สุด

ที่ กค 0406.3/ ว. 86

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม 6 กทม. 10400

17 มีนาคม 2552

เรื่อง การจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิรับเงินตามโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ อธิการบดี
สิ่งที่ส่งมาด้วย ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิรับเงินตามโครงการช่วยเหลือ
ค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ

ตามที่รัฐบาลได้มีนโยบายให้จ่ายเงินช่วยเหลือค่าครองชีพให้แก่ผู้มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นบุคลากรภาครัฐ และผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ในวันที่ 26 มีนาคม 2552 - 8 เมษายน 2552 โดยจ่ายเงินเป็น “เช็คช่วยชาติ” ให้รายละ 2,000 บาท และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2552 เห็นชอบหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินตามโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ในการนี้ กรมบัญชีกลางจึงได้มีการเชิญผู้แทนส่วนราชการต่างๆ เข้าร่วมประชุม เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2552 เพื่อชี้แจงวิธีปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินตามโครงการดังกล่าว พร้อมทั้งแจ้งให้ส่วนราชการ ทราบว่า ธนาคารที่ให้บริการในการออกเช็คส่งจ่ายเงินเป็น “เช็คช่วยชาติ” ตามโครงการดังกล่าว ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) นั้น

กรมบัญชีกลางพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า เพื่อให้การจ่ายเงินให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินตามโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐสามารถดำเนินการได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด จึงเห็นควรกำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิรับเงินตามโครงการดังกล่าวขึ้นเพื่อส่วนราชการถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยกำหนดให้ส่วนราชการเร่งจัดทำข้อมูลผู้มีสิทธิรับเงิน ในรูปแบบ (Format) ที่ธนาคารกำหนด ให้ครบถ้วน และตรวจสอบให้ถูกต้องก่อนจัดส่งให้กับธนาคาร รอบแรกในวันพฤหัสบดีที่ 19 มีนาคม 2552 เพื่อให้ธนาคารจัดทำ “เช็คช่วยชาติ” ลงวันที่ 26 มีนาคม 2552 และรอบสองในวันพฤหัสบดีที่ 26 มีนาคม 2552 เพื่อให้ธนาคารจัดทำ “เช็คช่วยชาติ” ลงวันที่ 3 เมษายน 2552 จากนั้นให้ส่วนราชการดำเนินการออกเช็คส่งจ่ายเงินให้กับธนาคาร ลงวันที่ก่อนวันที่ระบุใน

/ “เช็คช่วยชาติ”...

“เช็คช่วยชาติ” 2 วัน คือรอบแรกในวันที่ 24 มีนาคม 2552 หรือรอบสองในวันที่ 1 เมษายน 2552 ตามจำนวนเงินเท่ากับ จำนวนข้อมูลรายการผู้มีสิทธิรับเงินที่ส่วนราชการจัดส่งให้ธนาคาร กูณ วงเงิน 2,000 บาท สำหรับสถานที่และกำหนดระยะเวลาในการรับมอบเช็คจากธนาคารเพื่อส่งมอบให้กับผู้มีสิทธิรับเงิน ปรากฏตามรายละเอียดในสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สุทธิรัตน์ รัตนโชติ

(นางสาวสุทธิรัตน์ รัตนโชติ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

สำนักกฎหมาย

กลุ่มงานกฎหมายและระเบียบด้านการเบิกจ่าย

โทร. 0-2273-9549

**ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิรับเงิน
ตามโครงการช่วยเหลือค่าครองชีพประชาชนและบุคลากรภาครัฐ**

1.การจัดทำข้อมูล

ให้ส่วนราชการจัดทำข้อมูลผู้มีสิทธิรับเงิน ข้อมูลลายมือชื่อของหัวหน้าส่วนราชการผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเช็ค ในรูปแบบ (Format) ที่ธนาคารกำหนด โดยต้องจัดทำให้ครบถ้วน และตรวจสอบให้ถูกต้องก่อนจัดส่งให้กับธนาคาร

2.การจัดส่งข้อมูลผู้มีสิทธิรับเงินให้ธนาคาร

จัดส่งแผ่น CD ข้อมูล จำนวน 2 แผ่น พร้อมใบนำส่งสื่อข้อมูล (CD/DVD) สำหรับจัดพิมพ์เช็ค (แบบฟอร์ม CHQ2K-01)จำนวน 2 ฉบับ โดยให้จัดทำเป็นเอกสารฉบับจริงทั้ง 2 ฉบับ ส่งมอบให้กับเจ้าหน้าที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่สีลม ที่ ศูนย์ปฏิบัติการเช็ค (Cheque Center) ชั้น 7 อาคารตรีทิพย์ ถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 02-626-4094

เมื่อได้รับแผ่นข้อมูลเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่ธนาคารจะลงนามรับมอบข้อมูลในใบนำส่งสื่อข้อมูล (CD/DVD) สำหรับจัดพิมพ์เช็ค และคืนให้กับส่วนราชการ 1 ฉบับ เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันการรับข้อมูลจากส่วนราชการ ให้ส่วนราชการเก็บรักษาใบนำส่งสื่อข้อมูล (CD/DVD) สำหรับจัดพิมพ์เช็คดังกล่าว ไว้เป็นหลักฐาน

3.ระยะเวลาในการจัดส่งข้อมูล

ส่วนราชการจะต้องรีบดำเนินการจัดส่งข้อมูลให้กับธนาคารโดยเร็ว ภายในวันพฤหัสบดีที่ 19 มีนาคม 2552 เพื่อให้ธนาคารสามารถจัดพิมพ์ “เช็คช่วยชาติ” ซึ่งจะลงวันที่ 26 มีนาคม 2552 และแจ้งให้ส่วนราชการไปรับ “เช็คช่วยชาติ” ได้ในวันอังคารที่ 24 มีนาคม 2552 เพื่อจะดำเนินการส่งมอบให้กับผู้มีสิทธิรับเงินได้ทันในวันพฤหัสบดีที่ 26 มีนาคม 2552

หากส่วนราชการใดจัดส่งข้อมูลให้ธนาคารไม่ทันภายในระยะเวลาดังกล่าว ส่วนราชการนั้นจะไม่รับ “เช็คช่วยชาติ” ไปส่งมอบให้กับผู้มีสิทธิรับเงินในวันพฤหัสบดีที่ 26 มีนาคม 2552

กรณีส่วนราชการใดจัดส่งข้อมูลให้กับธนาคารไม่ทันในรอบแรก ส่วนราชการดังกล่าวต้องรีบจัดส่งข้อมูลให้ธนาคารภายในวันพฤหัสบดีที่ 26 มีนาคม 2552 เท่านั้น เพื่อให้ธนาคารสามารถจัดพิมพ์ “เช็คช่วยชาติ” ซึ่งจะลงวันที่ 3 เมษายน 2552 และแจ้งให้ส่วนราชการไปรับ “เช็คช่วยชาติ” ได้ในวันพุธที่ 1 เมษายน 2552 เพื่อส่งมอบให้กับผู้มีสิทธิรับเงินต่อไป

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น ธนาคารจะไม่รับข้อมูลผู้มีสิทธิรับเงินจาก ส่วนราชการเพิ่มเติมเพื่อจัดพิมพ์ “เช็คช่วยชาติ” ให้อีก รวมทั้งจะไม่รับข้อมูลผู้มีสิทธิรับเงินที่ เพิ่มเติมหรือปรับปรุงแก้ไขภายหลังจากส่งข้อมูลชุดเดิมตามข้อ 3.1 หรือ 3.2 แล้วแต่กรณี ไว้แล้ว 4.การแต่งตั้งผู้แทนส่วนราชการเพื่อทำหน้าที่รับ “เช็คช่วยชาติ” จากธนาคารให้หัวหน้าส่วนราชการ แต่งตั้งผู้แทนของส่วนราชการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (ระดับจังหวัด) เพื่อทำหน้าที่รับ “เช็คช่วยชาติ” จากธนาคารหรือสาขานาการในจังหวัดต่างๆ โดยระบุ ชื่อ-นามสกุล และเลข ประจำตัวประชาชน ของผู้แทนส่วนราชการในแต่ละจังหวัด โดยให้จัดส่งหนังสือแจ้งแต่งตั้ง ผู้แทนส่วนราชการ พร้อมทั้งแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้แทน ที่ชัดเจนให้ธนาคาร ที่ ศูนย์ปฏิบัติการเช็ค (Cheque Center) ชั้น 7 อาคารตรีทิพย์ ถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ โทรศัพท 02-626-4094 (ที่เกี่ยวกับการส่งข้อมูล) เพื่อให้ธนาคารทราบโดยเร็วภายในวันพุธที่ 18 มีนาคม 2552 สำหรับหน่วยงานที่จัดส่งข้อมูลภายในวันพฤหัสบดีที่ 19 มีนาคม 2552 หรือ ภายในวันพุธที่ 25 มีนาคม 2552 สำหรับหน่วยงานที่จัดส่งข้อมูลภายในวันพฤหัสบดีที่ 26 มีนาคม 2552 แล้วแต่กรณี

สำหรับส่วนราชการที่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค (ระดับจังหวัด) มากกว่า 1 หน่วยงานในจังหวัดเดียวกัน ให้พิจารณามอบหมายให้หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบในการทำหน้าที่รับ “เช็คช่วยชาติ” จากธนาคาร และให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับวรรคแรก

1.การจ่ายเงินของส่วนราชการให้ธนาคาร

ให้ส่วนราชการออกเช็คสั่งจ่ายเงินให้กับธนาคาร โดยสั่งจ่ายในนาม “ธนาคาร กรุงเทพ จำกัด (มหาชน)(โครงการเช็คช่วยชาติ)” และเช็คลงวันที่ก่อนวันที่ระบุใน “เช็คช่วยชาติ” 2 วัน คือ วันที่ 24 มีนาคม 2552 สำหรับหน่วยงานที่จัดส่งข้อมูลภายในวันพฤหัสบดีที่ 19 มีนาคม 2552 หรือวันที่ 1 เมษายน 2552 สำหรับหน่วยงานที่จัดส่งข้อมูลวันพฤหัสบดีที่ 26 มีนาคม 2552 แล้วแต่กรณี ตามจำนวนเงินเท่ากับ จำนวนข้อมูลรายการผู้มีสิทธิรับเงินที่ส่วน ราชการจัดส่งให้ธนาคาร x วงเงิน 2,000 บาท

ให้ส่วนราชการนำเช็คพร้อมใบนำส่งเช็ค (แบบฟอร์ม CHQ2K-02 ซึ่งสามารถ Download ได้ที่ เว็บไซต์กรมบัญชีกลาง www.cgd.go.th) จำนวน 2 ฉบับ โดยให้จัดทำเป็นเอกสาร ฉบับจริงทั้ง 2 ฉบับ ส่งมอบให้กับเจ้าหน้าที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่สีลม ที่ ศูนย์ปฏิบัติการเช็ค (Cheque Center) ชั้น 7 อาคารตรีทิพย์ ถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ โทรศัพท 02-626-4094 (ที่เกี่ยวกับการส่งข้อมูล) ก่อนเวลา 12.00 น. ของวันที่ 24 มีนาคม 2552

หรือวันที่ 1 เมษายน 2552 แล้วแต่กรณี ยกเว้น มหาวิทยาลัยที่ไม่มีหน่วยงานผู้เบิกในส่วนกลาง จำนวน 52 แห่ง ให้ส่งมอบเช็คพร้อมใบนำส่งเช็ค (แบบฟอร์ม CHQ2K-02) ให้กับธนาคารสาขาที่กำหนดในจังหวัดนั้น (รายชื่อมหาวิทยาลัยและสาขาธนาคารที่ให้บริการแต่ละจังหวัดสามารถดูได้ที่เว็บไซต์กรมบัญชีกลาง www.cgd.go.th/prad)

เมื่อได้รับเช็คของส่วนราชการเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่ธนาคารจะลงนามรับมอบเช็คในใบนำส่งเช็ค และคืนให้กับส่วนราชการ 1 ฉบับ เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันการรับเงินจากส่วนราชการให้ส่วนราชการเก็บรักษาใบนำส่งเช็คดังกล่าว ไว้เป็นหลักฐาน

2.การรับ “เช็คช่วยชาติ” จากธนาคาร

ให้ผู้แทนของส่วนราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่รับ “เช็คช่วยชาติ” นำสำเนาหนังสือแต่งตั้งพร้อมบัตรประจำตัวประชาชนฉบับจริงไปแสดงกับธนาคาร เพื่อขอรับ “เช็คช่วยชาติ” ดังนี้

ส่วนราชการในส่วนกลาง ให้รับเช็คที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) สำนักงานใหญ่สี่ลม ศูนย์ปฏิบัติการเช็ค (Cheque Center) ชั้น 7 อาคารตรีทิพย์ ถนนสี่ลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 02-626-4094 (ที่เกี่ยวกับการส่งข้อมูล)

ส่วนราชการในส่วนภูมิภาค ให้รับเช็คที่ธนาคารสาขาที่กำหนดในจังหวัดนั้น (รายชื่อสาขาธนาคารที่ให้บริการแต่ละจังหวัดสามารถดูได้ที่เว็บไซต์กรมบัญชีกลาง www.cgd.go.th/prad) ทั้งนี้ ธนาคารจะมีหนังสือแจ้งยืนยันกำหนดเวลาในการรับ “เช็คช่วยชาติ” ให้ผู้แทนของส่วนราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่รับ “เช็คช่วยชาติ” ทราบล่วงหน้าก่อนวันรับเช็คอย่างน้อย 2 วันทำการ

3.การจ่าย “เช็คช่วยชาติ” ให้ผู้มีสิทธิรับเงิน

ให้ส่วนราชการจ่าย “เช็คช่วยชาติ” ให้ผู้มีสิทธิรับเงินได้ตั้งแต่วันที่ลงในเช็ค คือวันที่ 26 มีนาคม 2552 หรือวันที่ 3 เมษายน 2552 แล้วแต่กรณี โดยขอให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ลงในเช็ค

4.กรมบัญชีกลางจะรายงานผลการดำเนินการของส่วนราชการทั้งในกรณีที่สามารถดำเนินการจัดทำ “เช็คช่วยชาติ” และส่งมอบเช็คให้กับผู้มีสิทธิรับเงินได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด และส่วนราชการที่ไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้คณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป